

SZEKERES SÁNDOR - AZ ELTÉVEDT IDŐSZÁMÍTÁS ELMÉLETE

AZ ÚJRAGONDOLT ŐSTÖRTÉNET

For those who use the online translator: we used the complex richness of the Hungarian language to express what we had to say when writing the study. However, the translation program cannot always translate exactly what is written. If the translation is not understandable, please contact me.

Kivonat: A tanulmány elsődleges célja, hogy rámutasson az Árpád-féle nyelvi honfoglalás logisztikai problémájára, és cáfolja kivitelezhetőségét. Az elemzés a hadi logisztikára építve, a késő középkori török hadjáratok létszámaira támaszkodik. Ezek alapján a vonuló seregek nem tudtak túllépni kb. kétszázézeres létszámot az ellátási problémák miatt. Az ettől nagyobb létszámú hadjáratok rövid idő múlva összeomlottak. Ebből kifolyólag a korokra jellemző korlátot sem Árpád népe, sem az őket megelőző hódító népek nem haladhatták meg. A hódítókként fellépők pedig aligha tudták nyelvileg beolvasztani az itt élő, tízszeres létszámú őshonos népeket. Az elmélet rámutat arra, hogy e korlátok miatt a nagy tömegű népesség csak terjeszkedni tud, illetve tudott. A magyarul beszélő népesség pedig őshonos a Kárpát-medencében, nyelvével együtt. A ma magyarnak nevezett nyelv itt alakult ki. A tanulmány néhány példával rámutat a Kárpát-medencei őshonosságunk honfoglalás előtti nyomaira, és megpróbálja megtalálni a hódítók valódi őshazáját.

Tartalom

1. Az újragondolás	2
2. A honfoglalás kérdőjelei	5
3. A genetikai származásunk és rokonaink	6
4. A nyelvi honfoglalás problémája	7
5. A mai nyelvcsaládokról	11
6. Az őshonosság kérdései és válaszai	13
7. A letelepedettek és a hatalmi réteg	19
8. Hont elfoglalók őshazája	26
9. A fehér ugorok népe	31
10. A volohok rejtélye	34
11. Morzsák a Kárpát-medencéből	35
Forrásjegyzék.....	43

1. Az újragondolás

A tanulmány korábbi változatában¹ egyértelműen lándzsát törtem a Kárpát-medencei őshonos származásunk mellett. Ez az álláspont lényegében nem változott, de az utólagos kutatóelemzés kisebb-nagyobb problémákat, befejezetlenségeket fedett fel, ami egy mélyebb újragondolásra késztetett. Az újragondolás végül a hivatalosnak mondható őstörténetünkben egy alapvető hibát talált, ami egyúttal teljesen kizárja a jelenlegi álláspontot.

Ennélfogva a tanulmány kissé rendhagyó módon közelíti meg őstörténetünket, mellőzve a nyelvi rokonítások vitáiban történő bármilyen részvételt², és a történelmi források és események elemzésével, valamint a matematikára alapuló logisztika segítségével igyekszik bizonyítani, hogy a hivatalosan elfogadott, a honfoglalásra alapozott származáselmélet sajnos egy történelmi félreértésre épülő tévút, ami valójában nem működik és soha, egyetlen korban sem működött. A lényeg:

A mai, hivatalosan elfogadott származáselmélet egy életszerűtlen, nem működő honfoglalási folyamatra épül.

Az életszerűtlenséget két állítás generálja:

- ***Az első, hogy egy egyszeri alkalommal bevándorló népcsoport nem tudja „nyom nélkül” magába olvasztani egy vele azonos létszámú népesség nyelvét, de még kevésbé, ha a befogadó népesség jelentősen nagyobb számú.***
- ***A másik, hogy a logisztika „minden korban” jelenlévő, és koronként változó korlátai nem teszik lehetővé, hogy az adott korra jellemző létszámot meghaladja az útra kelő népcsoport vagy hadsereg.***

Ezek a logisztikai korlátok minden korban léteztek. Tapasztalati tényekre alapozva, körülbelüli értékkel behatárolhatóak és mind a mai napig működnek. Igaz, a jelenlegi technikai feltételek miatt jelentősen nagyobbak, mint az előző korokban, de jelen vannak.

Árpád népének nyelvi honfoglalásához – nem keverendő össze a katonai erőre épülő hatalmi váltással, amit most szintén honfoglalásnak nevezünk - a következő két állításból legalább az egyiknek mindenképp teljesülnie kellett volna:

- ***a bejövő „egyszeres” népességnek „nyom nélkül” be kellett volna olvasztania az itt élő „tízszeres” népesség nyelvét,***
- ***vagy olyan nagy létszámban kellett volna beérkezniük a kb. másfélmillióslakos népesség nyelvének beolvasztásához, aminek mozgatása akkor logisztikai lehetetlenség volt, de még ma is nehézségekbe ütközne.***

¹ Szekeres Sándor - Őshonos őstörténet: Kik vagyunk? (2021, pdf formátum)

² Kizárólag olyan a nyelvi kapcsolatokról lesz szó, amelyek a Kárpát-medencei őshonosságunkra utal.

A jelenlegi őstörténetünkben problémát okoz az is, hogy az egyik tudományterület indokolatlanul irányt szab a másiknak, a nyelvészet a történelemnek. Ez két külön szál, amelyek jellemzően egymástól függetlenül, más-más változási impulzusokkal, sebességgel haladnak előre az időben, és csak csekély mértékben befolyásolják egymást.

A történelem eseményei jelentősen dinamikusabbak, míg a nyelv csak lassan követi a történelmi változásokat, ha egyáltalán követi.³

A mai őstörténetben két vonal áll szemben egymással, egyik a hivatalos, a Magyar Tudományos Akadémia elfogadott finnugor származáselmélet vonala, és a másik, az azt tagadók, amelyet összefoglalóan alternatív elméletekként szokás emlegetni. Ezek jellemzően létező nyelvi kapcsolatok, néhány példa, a teljesség igénye nélkül: türk, etruszk, sumér, kabard, kelta, angol, ógörög és az ősnyelvi kapcsolat. valamint a történelmi szkíta, és az őshonos származás.

A hivatalos álláspont szerint a magyar nyelv a finnugor nyelvek közé tartozik. Az alternatívák szerint a hivatalos vonal máig nem tudta bizonyítani hitelesen a finnugor nyelvek népei és a magyarság közös őstörténetét. Vagyis a magyar nyelv helye az uráli nyelvek közt mindmáig tisztázatlan.

A finnugor nyelvrokonság tagadói pedig a következő két probléma miatt fordultak az alternatív megoldások felé:

- 1. Az ugor nyelvi rokonság és a magyar nép történelme nem kapcsolódik egymáshoz. Így az uráli, illetve a finnugor őshaza csak a nyelv kialakulásának helyszíne lehet, mégis a finnugor elméleten belül a magyarság uráli eredetét is tanítják. Az ellenlábás gondolkodók szerint a magyar népet alkotó etnikumok legnagyobb részének semmilyen uráli kapcsolata nincs (sem genetikailag, sem régészeti, sem nyelvészeti, sem néprajzilag), így a finnugor nyelvcsalád ugor ágának kialakulása csak a már létező nyelv átvételével magyarázható.*
- 2. A magyar nyelv valóban mutat nyelvszerkezeti és szókincsi egyezéseket a finnugor nyelvekkel, de legalább olyan jelentős és alaprétegbeli kapcsolata van számos más, élő és holt nyelvekkel. A finnugor kapcsolat nem régebbi, mint a más nyelvi kapcsolatok, de az is elképzelhető, hogy az ugor ág népei egy magyar nyelvű népcsoporttól vették át nyelveiknek azt a rétegét, amely alapján létrehozták a mai finnugor nyelvek csoportját.*

A mai napig több mint hatvan nyelvvel hasonlították össze a magyar nyelvet a finnugor nyelveken kívül, megjegyezve, hogy a nyelvi egyeztetések egy része valós elemekkel rendelkezik. A finnugor nyelvrokonság és az alternatív elméletek közti ellentmondást számos kutató szerint az ősnyelvkutatás oldhatja fel, amelynek két ága van. Az egyik a nyelvészek többsége által vitatott makronyelvcsalád-elméletek.⁴ A másik a szóbokor- vagy más néven szógyökrendszer.⁵

³ Ehhez kapcsolódik László Gyula megjegyzése: „Egyik nyelvész bírálóm megrótt, hogy nyelvészkedek. Az a válaszom, hogy nem én nyelvészkedek, ők történészkednek.” – (László, Gyula. Árpád népe. Magyar Helikon, Gyula (2005). ISBN 963-208-915-4, 29. old)

⁴ A makronyelvcsalád-elmélet szerint a magyar nyelv az urál-altaji makrocsoaládba sorolható be, amely az eurázsiai makrocsoaládba, tágabban a nosztratikus makrocsoaládba tartozik.

⁵ A szóbokor-gyökrendszer elmélete szerint a magyar nyelv egységes szóbokor rendszere nem jöhetett létre a nyelvészet által feltételezett keveredésekből. A szóbokrok hálózata átszövi a nyelvet, ami szerves és egységes. Részben széttagozva megtalálható más nyelvekben is, csak a magyarban nagyságrendekkel teljesebben. A szóbokrok építkezésének logikája miatt a magyar nyelv az emberi elme fejlődésével párhuzamosan fejlődött. Ahogyan az emberi gondolkodás és kultúra fejlődött, úgy fejlődött a nyelv is, az alapfogalmak köré úgy bokrosodtak a szóbokrok.

Ugyanakkor azt a körülményt, hogy az a népcsoport, amelyik behozta volna a magyar nyelvet, egyáltalán bejöhett-e akkora létszámban, hogy be tudja olvasztani az itt élők nyelvét, soha, senki nem vizsgálta, legalábbis nincs tudomásunk róla.

Pedig az évezredek során a hadi logisztika matematikai alapokra épülő tudománnyá fejlődött, amely bizony erősen korlátozza egy-egy vonuló sereg, vagy népcsoport létszámát.

Például Hérodotosz másfélmillió perzsa seregét a terület meghatározó szakértői 20-300 ezer, a realistábbak 50-100 ezer közé teszik. Hozzáfűzve, hogy már a maximálisnak megadott háromszázszáz létszám is túl merész és valószínűleg erősen túlzó.

Az újragondolás során áttekintve az egész őstörténeti folyamatot, és figyelembe véve az általam megismert elképzeléseket, állítom, hogy minden őstörténeti és nyelvi származáselméletben van egy kicsi igazság. Mindegyikben, persze a józan ész határain belül.

A szóba jöhető nyelvi rokonítások pedig épp azért nem jutnak egymás között dűlőre, mert mindegyik helyesnek véli a maga kis igazságát, és kijelenthetjük, hogy jó okkal. Azonban egyik sem rendelkezik egy akkora meggyőző, vagy épp cáfoló adathalmazzal, hogy felülkerekedjen a többi elgondoláson.

Bölcsek szerint ilyenkor ajánlatos egy kicsit hátrébb lépni. Mondjuk pár ezer évet, és hiszem, hogy valahol ott lesz a jó megoldás!

A múlt század végén elindult egy erjedés az őstörténet hivatalosan elfogadott vonalán. Ennek az elindító mentora László Gyula volt, de ő sem tudott elszakadni a hivatalos vonaltól. A régészprofesszor kutatásai szerint a honfoglalást megelőző korokra datált régészeti leletek magyar helynevű területeken kerültek elő. Ez pedig csak akkor lehetséges, ha a magyar nyelvű népesség már itt élt Árpád előtt. Következtetése szerint kellett lennie egy Árpádot megelőző honfoglalási hullámnak. Ebből lett a *kettős honfoglalás* elmélete. A hivatalos vonal nem változott, viszont a gondolat, hogy a magyar nyelv már Árpádék előtt itt volt, az őshonos elméletek hívőinek új lendületet adhatott.

A honfoglalás korából pedig vannak olyan események és információk, amelyek – úgymond – kérdőjelesek...

2. A honfoglalás kérdőjelei

A hivatalos őstörténettel történő ismerkedés során bizonyára sokunknak támadt hiányérzetünk, amelyek eleinte csak apró zavarok voltak, de idővel lassan kérdőjellé formálódtak. Az én kérdőjeleim sem újkeletűek, annak ellenére, hogy csak a közelmúltban fordultam e rendkívül izgalmas téma felé. A kétségek szinte egyidősek az első honfoglalás-kori ismeretek megszerzésével az iskolai történelemórákon.

Ami a honfoglalásnál egy iskolásnak is feltűnt: bejöttünk egy - állítólag - üres Kárpát-medencébe és azonnal indultunk nyugatra, úgymond kalandozni, tavasztól ősziig. Falun nőttem fel és szinte belém ivódott, hogy a falusi emberek kora tavasztól késő ősziig tartó legfontosabb feladata, hogy felkészüljenek a zord téli hónapokra. *A honfoglalás után pedig se biztonságos téli szállás építése, se szántás, vetés, aratás, se élelem felhalmozás télire, se az őket ellátó térség biztonságos megvédése? Csak kalandozás, hátrafelé nyilazás, nyugati népek riogatása, rablott holmi hazaszekerezése?*

Meg is lett a bőjtje, mert jött a következő - az iskolás által is - kétségbe vont megállapítás, hogy azért kellett abbahagyni a kalandozást, mert elfogytak volna a magyarok. *Már hogyan fogyhatott volna el egy nép? Az egyiptomi, görög és a római történelem bizonyos szintű megismerésén túl voltam. Ott is voltak - úgymond - kalandos látogatások a szomszédos birodalmakba és néha a vele járó vereségek is megestek. De egyszer sem hallottam vagy olvastam, hogy arról panaszkodott volna valamelyik kétségbeesett ókori potentát, hogy elfogyott a népe.*

Az egykori kisiskolásban talán meg sem fogalmazódtak a kétségek, csak megválaszolatlan fennakadások, kis piros kérdőjelek voltak az új ismeretek özönében, amik felnőttkorig megőrződtek.

A következő kétséget ébresztő írás már később, a 80-as évek végén került kezembe. A törökkori hadi logisztikát bemutató könyv volt, ahol a szerző elemzése a hadseregek létszámára is kiterjedt. Az elemzésben megad egy felső határt, amit a gyakorlatban nem tudtak túllépni az ellátási nehézségek miatt. Ezt 120-140 ezerben határozta meg, amire ellenpéldát is adott⁶. A végső konklúziója pedig, hogy:

„ezen adatok alapján a honfoglalás menetét talán újra kellene gondolni”.

Ettől függetlenül az egykori hős honfoglalók sugallt eposzi képzete igen erősen beépült a tudatomba, lelkivilágomba, mint ahogyan legtöbbünknek. Emlékművek, szobrok, utcák nevei, állami megemlékezések folyamatosan emlékeztetnek bennünket és erősítik a honfoglalás mítoszáét. Valószínűleg és érthetően nem teljesen mentesek ettől a történelemtudomány felszentelt papjai sem.

Ebben a honfoglalás központú érzelmi állapotban szinte sokkoló felismerésként ért az őshonos őstörténettel foglalkozó, eddig jobbra mellőzött, bátor szerzők munkáival történt találkozás.

Egyszerre ugrott a helyére minden. Miért tudtak a honfoglalók azonnal kalandozni? Miért fogytak volna el? Miért támadt jogos kétsége a hadi logisztikát elemző szerzőnek?

Még számos, eddig megválaszolatlan kérdésre ad feleletet ez a munka. Például egy humorosnak ható, de az őshonos őstörténetben érthető magyarázatot nyerő kérdésre, hogy miért csak a magyar magyaráz?

Köztük talán a legfontosabbra: miért nem voltunk soha jöttmentek a Kárpátok karéjában?

---

⁶ A szerző a harcoló, vagyis tényleges katonai létszámot értette a 120-140 ezres számban. Ehhez még hozzájön a kisegítő hadtestek, és a seregek mellé önként társuló „civil” szolgáltató néptömeg, amit együtt kb. ötven százalékra becsülik a harcoló létszámhoz képest. Fontos körülmény, hogy pontos adatok híján jóformán minden létszámmra vonatkozó adat körülbelüli becslésekre alapul, de a befoglaló nagyságrend szinte soha nem haladta meg a 300 ezret.

3. A genetikai származásunk és rokonaink

A legújabb genetikai kutatások eredményei és az utóbbi évtizedek hazai régészetének kutatásai egy másféle őstörténet körvonalait rajzolják ki. A genetika élénk tárt adatai éles ellentétben állnak hivatalos őstörténelmünkkel, és lényegében kizárják a finnugor és a török származásunkat is.

Czeizel Endre egy 1980-ban indult magyar-német genetikai kutatás eredményeképpen kijelenti, hogy a magyarság európai népesség és emellett Európa legősibb népei közé tartozik. A magyar férfiak 60 %-a az EU-19-es - őskőkorszakbeli - ősapa leszármazottja. A magyar férfiak további 13,3 %-a az EU-18, 11 %-a az EU-7, és 8,9 %-a az EU-4 ősapa utóda. Ez azt jelentheti, hogy a jelenlegi magyar férfiak 93,3 %-a négy ősapától ered, és 73,3 %-a már az őskőkorszakban itt élt férfiak utódja⁷.

Százalékpontra ugyanazok Semino és munkatársai által 2000-ben nyilvánosságra hozott vizsgálatok eredményei. Szerintük 93 százalék ered négy ősapától, amiből 73 százalék az őskőkorszaki férfiak utódja. A Semino-féle vizsgálatnak másik eredménye, hogy az uráli népekre jellemző genetikai marker, a TAT, a magyar népességből gyakorlatilag teljesen hiányzik, ami elveti az uráli rokonságunkat.

2000-ben, a világ egyik legautentikusabbnak elismert folyóiratában, az USA-ban megjelenő Science-ben Semino és 16 genetikus munkatársa közös közleményt tettek közzé. Kiterjedt összehasonlító populációgenetikai vizsgálataik alapján állást foglaltak az európai népek genetikai rokonsági kapcsolatairól. A magyarság vonatkozásában az alábbi megállapításokat tették:

1. A magyar nép ősei a napjainktól számított 40-35 ezer évvel ezelőtt Európában elsőnek megjelent európai őstelepések között voltak.

2. A magyar nép populációgenetikai szempontból ma Európa egyik legjobban elhatárolható népessége. Ezt az Eu19 haplotípus - őskőkori marker - jelenléte igazolja, mivel a kontinensünk népei között a magyarokban mutatható ki legmagasabb arányban.

3. A magyar nép legközelebbi - genetikai szinten igazolható - rokonai a lengyel, az ukrán, továbbá a horvát nép⁸.

Semino és társainak közlése az első olyan nyugat-európai tudósoktól származó kollektív állásfoglalás, mely a magyarság őseurópai származását ismeri el. Semino és munkatársai előtt ismert volt az őstörténetünkben jelenlévő ellentmondás a nyelvünk és származásunkat illetően.⁹

Szabó István Mihály a História 2004. évi 8. számában leírja, hogy a magyar nép ősei 40-45 ezer évvel ezelőtt megjelent európai őstelepések között voltak. Egy őskori genetikai marker (Eu19) magyarokban mutatható ki legnagyobb százalékban (60%). Valamint megerősíti Semino állítását, hogy a legközelebbi genetikai rokonaink a szomszéd népek közül kerültek ki.

A X. századi honfoglaló magyarság genetikai mintáinak elemzése megerősítette, hogy már a honfoglalás kori népesség is zömében európai eredetű volt. A minták 16,2 %-a képvisel csak ázsiai vonalat, míg a maradék 83,8 % európai eredetű.

Összehasonlításképpen megvizsgálták egy ma élő magyar és egy székely csoport adatait. Mindkettőben az európai markerek túlsúlya figyelhető meg: 99 % a mai magyar népesség és 97,4 % a székely populáció körében. Ez azt bizonyítja, hogy az ázsiai jelleg nem az eltelt évezred során tűnt el¹⁰. Kérdés, hogy az ázsiai ág mennyi idő alatt hígult fel a mai értékre, illetve képviselői mikorra olvadtak be az európai őslakosságba.

⁷ Dr. Czeizel Endre: A magyarság genetikája, Galenus Kiadó, Budapest, 2003

⁸ Tóth Imre: Magyar őstörténet Fríg Kiadó, 2009.; Szabó István Mihály: Őskőkori európai eredetű-e a magyar nép; História 2004/08.

⁹ Tóth Imre: Magyar őstörténet Fríg Kiadó, 2009.

¹⁰ Magyar Tudomány, 2008/10 1204. o. Genetika és (magyar) őstörténet, Archeogenetikai vizsgálatok a Kárpát-medence 10. századi népességén.

4. A nyelvi honfoglalás problémája

Miért támadt jogos kétsége a hadi logisztikát elemző szerzőnek? - tettük fel „A honfoglalás kérdőjelei” című fejezetben a kérdést.

Valamikor a 80-as évek végén, 90-es évek elején kezembe került egy könyv, amely témája a középkori hadászat volt, előtérben a magyarországi török hadjáratok. A szerző a török hadjáratokat a hadi logisztika szerint elemezte. A hadjárat sikeressége vagy sikertelensége mellett a létszámok és a megtett távolságok játszottak szerepet. A könyv megfelelő fejezetében a szerző tett egy általánosító megállapítást a török hadjáratok harcoló létszámával kapcsolatban. Azt írja, hogy az ellátás technikai nehézségei miatt volt egy felső határ, amit nem volt tanácsos túllépni. Ezt a számot 120-140 ezer közé tette. Leír egy ellenpéldát, amikor is Várnából elindítottak egy 160 ezres sereget Magyarország felé, de három napon belül összeomlott és szétszéledt az ellátás hiánya miatt. A seregrészek egyszerűen otthagyták a tábornokot és hazamentek. Ennek példájára hivatkozva a szerző megjegyzi, hogy a ma elfogadott honfoglalásunk folyamatát jó lenne felülvizsgálni. A szerző megkérdőjelez egy ledönthetetlen tabut és lényegében kijelenti:

Márpedig hatszázezernyi magyar egyszerre nem jöhetett be!

A forrással sajnos van egy kis probléma. Sem a könyv címére, sem szerzőjére nem emlékszem. A téma szerint megpróbáltam felkutatni, sikertelenül. Magát a szövegrészletet sem találtam meg, sem idézetekben, sem hivatkozásokban. Lehet, hogy ott lapul a könyvtárak mélyén, csak elkerülte figyelmemet, de lehet, hogy szomorúbb sorsa lett. Altalam ismeretlen forrás ellenére azért közlöm, mert az elemzések újra elvégezhetőek, a következtetések újra levonhatóak, tehát nem olyan nagy a probléma. A másik ok, hogy talán így mégis előkerül a forrás.

Nagyságrendekkel több csatát, sereget vesztek el és több hadjárat ment füstbe a hadi logisztikában támadt problémák miatt, mint a hadvezéri bakik által.¹¹ Például a perzsa sereg és a 300 spártai történetében a milliós létszámot a hozzáértők csak megmosolyogják.¹² Napóleon több mint félmillió serege sem élte túl az 1812-es moszkvai kirándulást. Alig húszezer tért haza. Zrínyinek elég volt felégetni az eszéki hidat, hogy visszafordítsa a törököt. A középkori seregek rendkívül erősen függtek az utánpótlástól, de nyugodtan kivetíthető más korokra és vonuló népeiségekre is. Ha az megszakadt vagy zavar keletkezett valahol, rendszerint a hadjárat összeomlásához vezetett.

A logisztikának sokkal fontosabb a szerepe a seregek vagy tömegek mozgatózásában, mint gondolnánk. Száraz és unalmas a csaták fergetegével szemben, és hajlamosak vagyunk mellékes szálnak gondolni. A logisztikát elemző szerző gondolatának masszív, matematikára épülő alapja van: egy ember vagy állat "ennyi" utat tud megtenni naponta, "ennyi" napra való élelmet tud egyszerre magával vinni, a haditechnikán kívül. Az oda vezető úton "ennyi" élelmet tud beszerezni. Minél nagyobb a vonuló létszám, ez annál kisebb hányadát teszi ki a szükségleteknek. A különbözetet pedig utánuk kell küldeni, ha lehet, és persze, ha van valaki, aki utánuk küldi.

Ha a középkori török világbirodalom - az akkori legerősebb államalakulat - sem tudott 120-140 ezernél nagyobb „harcoló létszámot” elindítani, akkor Árpád idején sem lehetett több, de kerekítsük 200 ezerre. Hogyan tudta volna beolvasztani az itt élő 1,5-2 milliós népesség nyelvét, írásos nyom nélkül? Sehogy. Nem is olvasztotta be, hanem különálló nemzetrészként élt tovább. Ők voltak a nemesek. A középkori krónikák egyike sem ír semmiféle törzsekről. Nemekekről, nembeliekről, családokról, kapitányokról annál többet. Ez a nemesi réteg uralta az országot a múlt század közepéig és számuk sem változott az eltelt idő alatt. Körülbelül 100-200 ezer között volt folyamatosan.

¹¹ A török kor végének két elismert hadtudósa, Montecuccoli 50, Zrínyi pedig 48 ezerben határozta meg az ideálisan mozgatható haderőket saját korukban. Perjés Géza Mohácsnál 80 ezerben maximálja a még ellátható török haderőt. Ezek a számok nem tartalmazzák a hadsereget kísérő, ellátást segítő csapatrészeket. A valós számot jobbra utólagos becsléssel lehet megállapítani, mivel a támadó létszám mindig bizonytalan és kényes adat volt, amit igyekeztek titokban tartani.

¹² Realista gondolkodású szakértők 50-100 ezer közé teszik a perzsa haderő létszámát. Hans Delbrück hadtörténeze például csak 15-20 ezret ad meg, és igen erős túlzásnak nevezi az ókoriak számait.

A nemesi réteg nagyjából azonos számú Árpád népének lehetséges létszámával. A tatárjárás Árpád népet valóban kiirtotta, ahogyan a források írják 90% odaveszett. A következő királyok töltötték fel a nemesi létszámot a köznépből, hogy a nemesekből álló vezetőréteg meg tudja védeni az országot. Ezért van az, hogy a legrégebbi nemesi családfák is csak eddig tudják visszavezetni magukat. Megjegyzendő, hogy ez a közigazgatási felépítés szinte azonos a pártus birodalom¹³ belső szervezetével. Természetesen nem állítva, hogy rokonok vagyunk a pártusokkal. Ami hasonlít ahhoz a kultúrához, az a pártusok lovasnomád rokonnépei által kerültek ide hozzánk és Európába.

Létszám tekintetében persze rendelhetünk nagyobb népességet is a honfoglalókhöz, akár 300 ezret, de lehetne a ma hivatalosan elfogadott 600 ezres létszámot is, a helyzet ugyanaz lesz a másfél-kétmilliós őslakos mellett. Legfeljebb hatszázezernél még meg tudták volna tartani eredeti nyelvüket, de ennek nyoma sincs a mai ismereteink szerint. Következtetések az eddigiek alapján:

- 1. Ha egy létszámot meghaladó néptömeg mozgatása a késő középkorban, a török hadjáratok során is problémába ütközött, akkor ez probléma volt Árpád idejében is. Sőt, az ezt megelőző idők hatalmi változásai során sem volt másképp, legyenek azok Attila kései hunjai, a korai hunok, a római megszállók, dákok, jazygok, vagy a már korábban említett királyi szkíták esetében is. Ezt a tételt kivetíthetjük minden korábbi időre és minden korábbi népvándorlásra, például a görög törzsek hódításaira a görög-félszigeten.*
- 2. Minden kornak megvoltak a maga logisztikai korlátai, amit az adott kor élelmezési, közlekedési, szállítási viszonyai határoztak meg. Időben visszafelé haladva, logikusan, valószínűleg egyre kisebb mozgatható létszámot jelentett.*
- 3. A honfoglalás-kori kb. másfél milliós népesség ősei - az őseink - végig itt éltek a Kárpát-medencében, meg- és túlélve a honfoglalást, illetve valamennyi hatalmi váltást. Csak a vezető réteg cserélődött le, és valószínűleg egyik sem volt békés, de a meghódított köznép és nyelve alig-alig változott.*
- 4. Ebből következik, hogy egy nagy létszámú néptömeg soha nem költözött. Legfeljebb terjeszkedett a nyelvével együtt. Kisebb népcsoportok, törzsek viszont elvándorolhattak a nyelvcsaládi környezetből, és a nyelvüket is megőrizhették, ha egy összefüggő nyelvi, illetve kulturális magot létre tudtak hozni. A nagy nyelvcsaládi területtől elszakadt népcsoportokra bőven találunk példát mai is, világszerte.*
- 5. A hadseregek, az idegen nyelvterület felett hatalmat átvevő réteg sorsa viszont jellemzően a beolvadás volt, szókincsük, nyelvi szabályaik és genetikájuk kisebb-nagyobb részének átadásával, cseréjével. Oka, hogy a hódítók vezetőként, uralkodó réteggént szétszóródtak a meghódított területen. Így egyre kevesebb lehetőségük volt az eredeti nyelvük gyakorlására, végül az egymás után következő generációk lassan elhagyták, vagy egyszerűen elfelejtették, amit ma is tapasztalunk az idegen nyelvi környezetbe kerülő családoknál. A harmadik generáció rendszerint már nem beszéli szüleik, nagyszüleik nyelvét.*

---

¹³ R. Ghirsmann: Az ókori Irán, Médek, perzsák, párthusok, 1985. 235-239. oldal

Egy idézet László Gyulától¹⁴, amiben a hivatalos magyar őstörténetet ellenző, alternatív származáselmélet kutatóit szólította meg:

„Ha valaki úgy érzi, hogy a finnugor nyelvtudomány tévútra vitte őstörténetünket: ehhez joga van. De egyúttal elsőrangú kötelessége a rokonításokat pontról-pontra, módszeresen, tudományos alapossággal megcáfolni és helyettük jobbat, meggyőzőbbet adni.”

Természetesen nem kívánom a tagadhatatlan nyelvi kapcsolatokat cáfolni, pontról-pontra pedig különösen nem, és nincs is rá szükség. Viszont azt nagy határozottsággal kijelenthetem:

A ma magyarnak nevezett nyelvet egyik hódító népesség sem hozhatta be a logisztika minden korban jelenlévő törvényszerűségei és korlátai miatt.¹⁵

Vagyis az egész nyelvi honfoglalás gondolata cáfolódik. Így valószínűleg a klasszikus finnugor származáselmélet sem állja meg a helyét. Az ugor ág jelenlegi értelmezése és az uráli őshaza gondolata semmiképp.

Ha voltak is kis létszámú vándorlások, az iránya feltehetőleg épp a fordítottja lesz a mai feltételezésnek, bár ebben is kétségeim vannak. A tanulmány eddigi következtetései alapján, egy kérdéssel szólítanám meg a származásunkat kutató szakembereket:

Ha az új megállapítások igaznak bizonyulnak, hogyan alakítanák a Kárpát-medencei magyar nyelvű népesség származási elméletét és a mai magyar nyelv rokonítását?

Úgy gondolom, hogy e rokonítással kapcsolatban nem is kell továbbmennem, legyen az a szakértők dolga, de ha már eddig eljutottam, egy kis iróniát megengedhetek magamnak:

Ha a matematikára épülő logisztika korlátai szerint a nagy létszámú nyelvi honfoglalás nem hajtható végre, akkor a hivatalos finnugor származáselmélet tulajdonképpen azt állítja - szintén a matematika világából idézve a párhuzamot - hogy „kétszer kettő egyenlő öttel”.

Az alternatív származáselméletek kutatói közül többen számoltak be különféle inszINUációkról, amelyek a finnugor oldal felől érték őket, bevallásuk szerint érdemtelenül. Egyet idéznék:

„A tudomány ott végződik, ahol a magyar nyelv finnugor eredetét elkezdik kétségbe vonni. Eddig a pontig tart a tudomány. (...) Ami ezen túl van, az a szellemi és politikai alvilág”¹⁶.

Matekosan behelyettesítve így hangzik az idézett tétel:

„A tudomány ott végződik, ahol a „2x2=5 állítást” elkezdik kétségbe vonni. Eddig a pontig tart a tudomány. (...) Ami ezen túl van, az a szellemi és politikai alvilág”.

A jövő intrikusai talán jobb, ha szem előtt tartják az alábbi mottót:

„az igaztalan gúnyolódások előbb-utóbb visszafordulnak”.

Még egy kérdés: akadémiai szinten nem kellemetlen egy ilyen nyilvánvalóan téves elgondoláshoz való ragaszkodás?

¹⁴ László Gyula, Hol volt, hol nem volt. In: Uralisztikai olvasókönyv. (1977), 122-123. oldal

¹⁵ A mondat a logisztika oldaláról igazolja az amerikai tudós, Grover S. Krantz „Az európai nyelvek földrajzi kialakulása” című művében leírt állítását, hogy a nagy lélekszámúak mondott népvándorlások nem működnek.

¹⁶ Engel Pál, történész, Népszabadság, 2001. május 12.

A torgut exodus

Egy tragikus példát találunk az újkori történelemben, a nagy tömegben vonuló népesség kiszolgáltatottságáról, amelyet az 1771-es *kalmük* vagy *torgut* exodusként emlegetnek. Politikai okok miatt a kalmük vezetők úgy döntöttek, hogy a cári Oroszországból visszavándorolnak körülbelül 6000 kilométerre lévő őshazának gondolt, kínai fennhatóság alatt álló Dzsungáriába. A hivatalosan elfogadott adatok szerint, mintegy 33000 család, 200 ezres népessége indult el a hét hónapig tartó útra, családotól, állatostól. Az egyharmada érkezett meg (kb. 60 ezer), a többiek sorsa tragikus és jobbra ismeretlen. Emellett a megérkezettek összes állata elpusztult az út végére, ők maguk legyengültek, nyomorogtak. Nem hogy hazát tudtak volna foglalni, mint Árpád népe, még ők szorultak segítségre. Az, hogy milyen egyéb körülmények vezettek a tragédiához - ellenséges környezet, szervezetlenség, ellátatlanság, a túl hosszú vándorlás - tulajdonképpen lényegtelen.

A tapasztalatok szerint a "*mindenemet magammal viszem*" típusú nomád vándorlás csak kis létszámnál működik. Úgy viszont aligha tudnak egy működő országot elfoglalni.

Miért fogytak volna el a kalandozó honfoglalók?

A negyedik fejezetben már volt róla szó, hogy a tizedik századi magyarság genetikai mintáinak elemzése szerint már a honfoglalás kori népesség is zömében európai eredetű volt (84%) és csak a minták 16 %-a képvisel ázsiai vonalat.

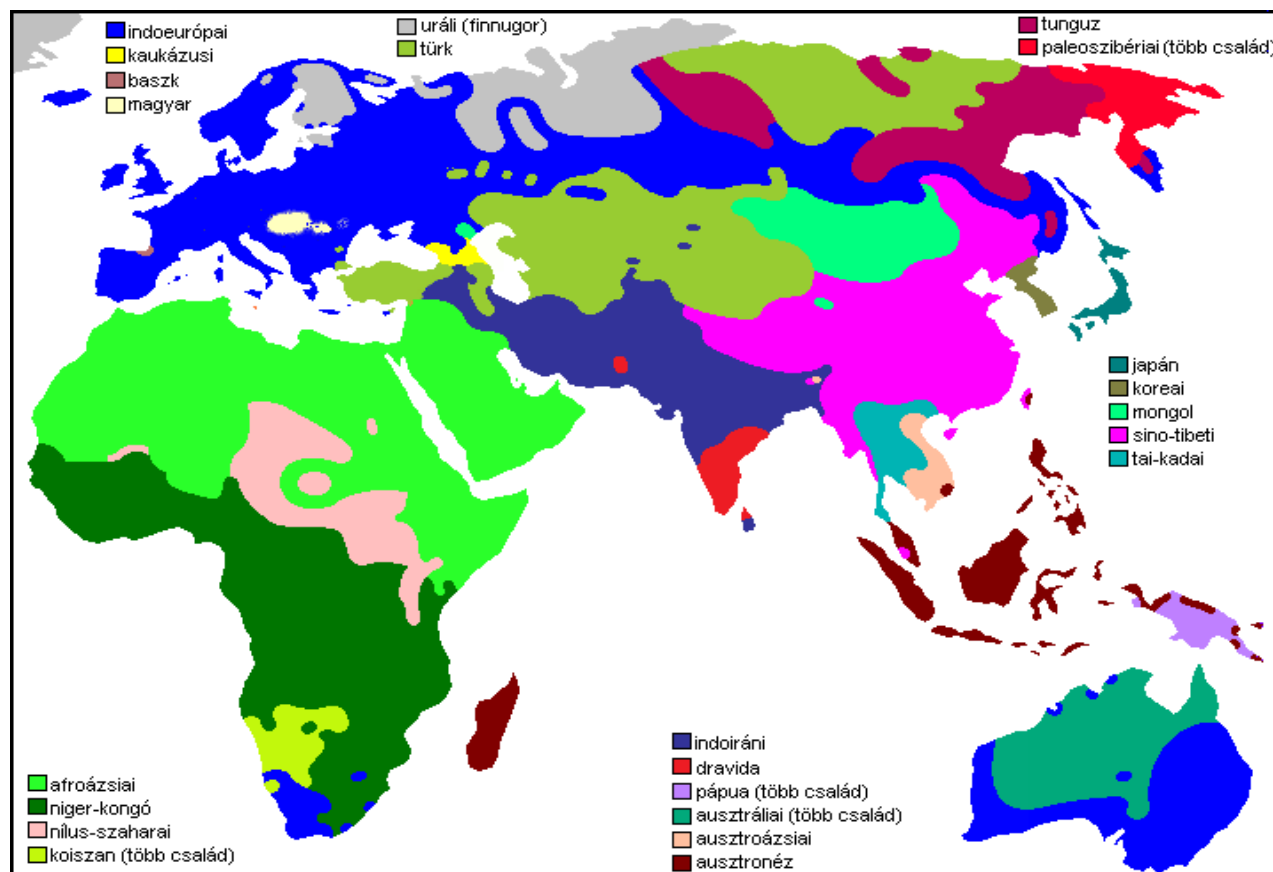
Az itt élő népességet 1,5-2 millióra becsülve, az ázsiai génekkel rendelkező népesség ekkor 300 ezer körül lehetett. Hozzátevé, hogy az ázsiai származású létszám tartalmazhatta az előző korokból itt maradt ázsiai génekkel rendelkező népességet is, akik nem Árpád népével érkeztek.

A honfoglalók nem keveredtek a köznéppel, létrehozva és különállóként megtartva saját, később nemeknek nevezett rétegüket. A kalandozás, az állandó harci életmód viszont erősebben fogyasztotta a létszámukat, mint a viszonylagos nyugalomban élő, védett köznépet. Nagy létszámú keleti utánpótlásról nincs tudomása históriásoknak. Megoldásként a létszámuk csökkenését a köznépből pótolhatták volna, vagy pedig felhagynak a kalandozó, nagy veszteségekkel járó életmóddal. Mellesleg a nyugati hatalmak is felkészültebbek voltak velük szemben, ami szintén a létszámuk erőteljes fogyásával fenyegetett.

5. A mai nyelvcsaládokról

Ha megvizsgáljuk, hogyan is helyezkednek el ma a világ nagy nyelvcsaládjai, valamint azon belül hogyan is mutat ez a bizonyos uráli nyelvcsalád, amelybe tartoznánk, egy igen érdekes jelenséget vehetünk észre.

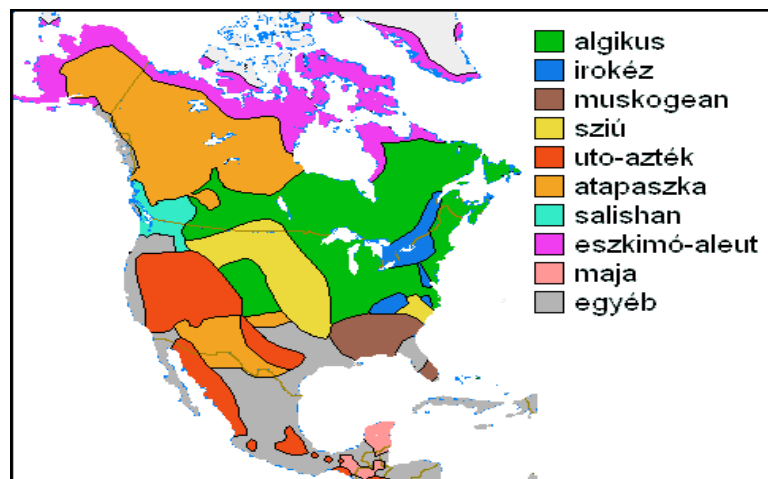
Az alábbi képeken különböző színekkel jelöltük a nyelvcsaládokat. Az észak-amerikai indián és Európa részletesebb nyelvcsaládjait külön ábrákon. A magyar az urálitól eltérő színnel lett kiemelve.

Egy általánosnak mondható jelenségre hívnám fel a figyelmet, a nyelvcsaládok természetes terjeszkedésének irányával kapcsolatban:

Mindegyik kelet/nyugati (nyugat/keleti) irányban terjeszkedett. Vagyis a kialakult életmódjának megfelelő éghajlati viszonyai között igyekezett maradni.

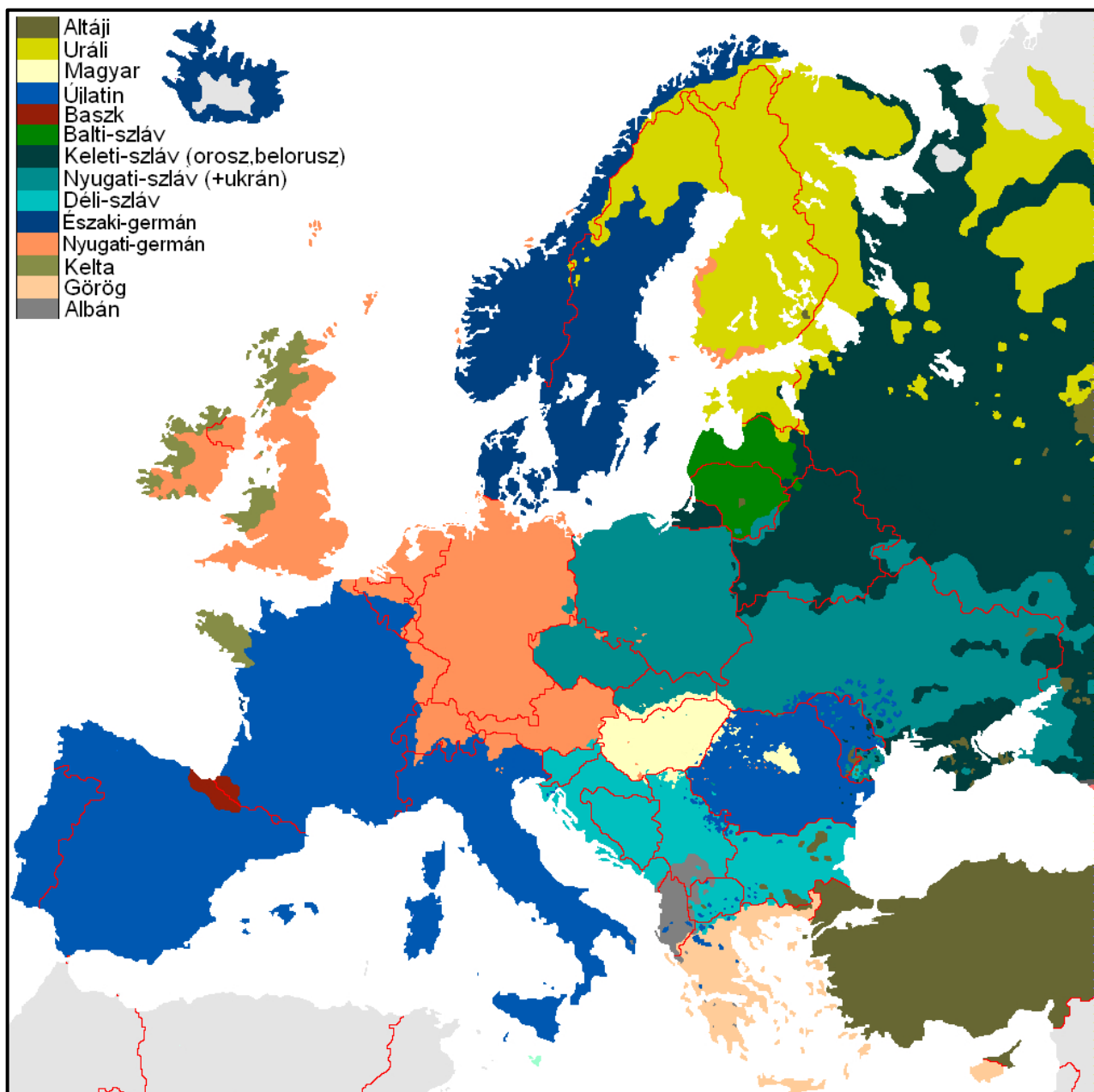
Az észak/déli irányt csak egy másféle éghajlatig követték, vagy amíg egy nyelv, egy földrajzi korlát meg nem állította őket. Hasonló jellegű a terjeszkedés az észak-amerikai indián nyelveknél is.

De a magyar mintha kivétel lenne az említett természetes terjeszkedés példái között. A vélt nyelvcsaládjától, az urálitól messze délre található, jelentősen eltérő éghajlat alatt, Európa közepén.

Mellesleg a kis területi kiterjedése ellenére számában többszörösen meghaladja az uráli nyelvek összlétszámát.

A következő ábrán a nyelvcsaládok Európán belüli eloszlása látható, részletesebb felbontásban. Az úgynevezett természetes, éghajlathoz igazodó terjeszkedés itt is felfedezhető, még a hódító latin és germán nyelvek esetében is. Visszautalva a genetikai származásunkat és rokonainkat taglaló fejezetben leírtakra, az ábrára nézve érthető, hogy a genetikával kapcsolatos kutatások miatt a lengyeleket, ukránokat, a horvátokat jelölték meg legközelebbi rokonainkként.

Szinte mindegyik nyelvi alcsoportnál találunk példákat a nyelvcsaládi magtól elszakadt diaszpórákra. Ezek vagy egy kis létszámú elvándorlás során hagyták el a nyelvcsaládi területet, vagy egy másik nyelv választotta le a magtól. A kis létszámú elvándorlások esetében az északi vagy a déli irány is előfordul. A kisebb népcsoportok sorozatos bevándorlása már terjeszkedésnek számít, mint például a brit szigetek germán és normann megszállása, vagy az amerikai kontinens bevándorlásai. Az egykori őshonos nyelvek általában felismerhetőek, ha kis számban is, de megmaradtak.

Az újkortól kezdődően a területszerző hódítások során az európai nyelvek sok esetben meghaladták az ott őshonos nyelvek létszámát, torzítva a terület eredeti nyelvi besorolását – például az amerikai kontinensen, Ausztrália déli részén, Dél-Afrikában és Szibéria déli részén.

A hódítások hatása a korai Európa nyelveinél is ismert. A brit szigeteken a germán és a latin (francia) nyelv befolyása hozta létre a mai angol nyelvet, amelyben kb. egyharmados arányban vannak jelen az említett nyelvek szavai. A maradék egyharmad eredetéről mai napig vitatkoznak a nyelvészek.

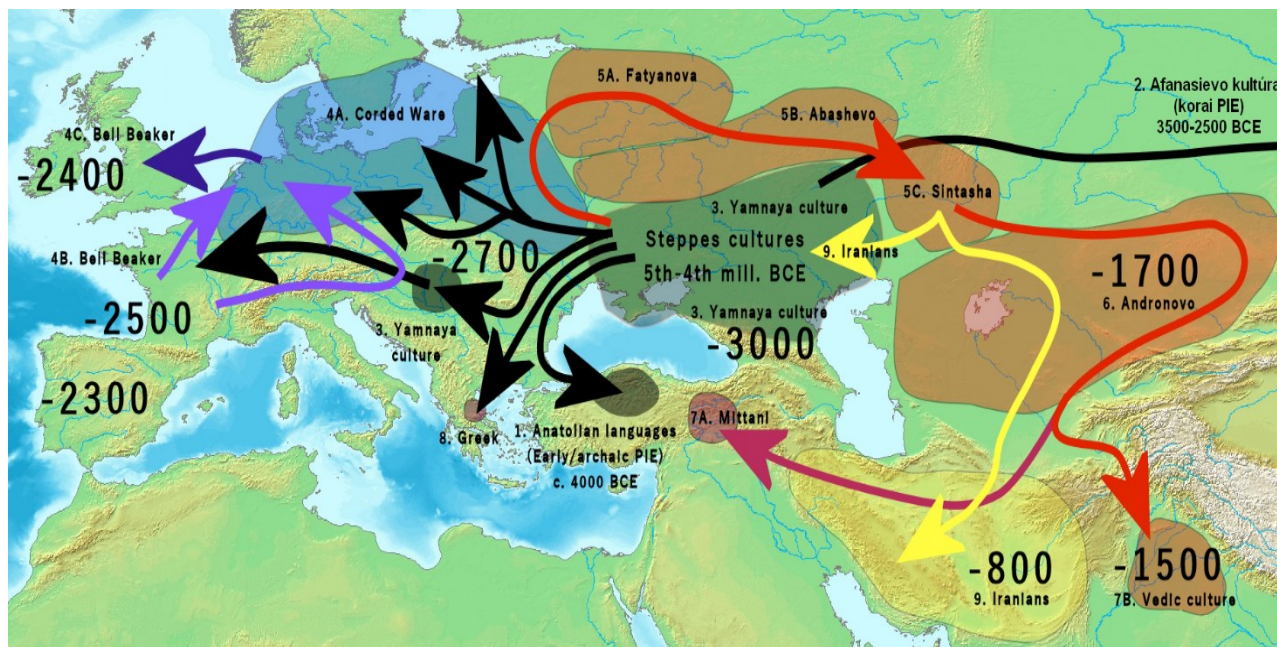
6. Az őshonosság kérdései és válaszai

*A tanulmány eredeti szándéka annyi volt, hogy rámutasson a nyelvi honfoglalás logisztikai problémájára, és megkérdőjelezze annak kivitelezhetőségét. Ennek logikus következménye a származásunk másik lehetősége, az őshonosság. Az eddig leírtak alapján a nagy tömegű népesség csak terjeszkedik, és csak kis létszámban képes elvándorolni. Egy kisszámú népcsoport viszont nem tudja beolvasztani a befogadók nyelvét. A kisebb népcsoportok sorozatos bevándorlása pedig már terjeszkedésnek nevezhető. Így arra a kérdésre, hogy valójában **kik vagyunk** mi itt a Kárpát-medence karéjában, egyetlen szóval válaszolhatunk: **őslakosok**.*

Nézzük azokat a kérdéseket, amelyek ránk és lehetséges őseinkre vonatkoznak, mert természetesen így is vannak őseink, akik zömében itt éltek valahol a Kárpát-medence környékén.

Hogyan került nyelvünk a Kárpát-medencébe? Elméletileg egy lassú és folyamatos, a jégkorszak óta tartó felmelegedés során délről észak felé történő civilizációs terjeszkedéssel, feltételezve, hogy a nyelv itt érte el a mai állapotát.

A civilizációs terjeszkedés a szaktudósok becslése szerint emberöltőnként (25-30 év) körülbelül öt mérföldet halad előre, ami egy-egy emberi élettartam alatt aligha vehető észre. Ebből a szemszögből nézve érthetővé válik a csángó magyarok szétszórt, eltávolodott élettere a többé-kevésbé egybefüggő magyar nyelvű népességtől. A délről történő civilizációs terjeszkedés nyomása szakította el őket az azonos nyelvű közösségtől, nem pedig leszakadt népcsoportok, valamelyik honfoglalási hullámból. Egy rövidebb időszakot és terjeszkedési távolságot nézve pedig vagy kelet, vagy nyugat felől. Igaz, gyakorlatilag csak a keleti irány jöhet szóba. Például az egykori Jamnaja-kultúra területéről történő kiáramlás során. A kurgán hipotézis szerinti folyamatot lásd az ábrán:

Indoeurópai terjeszkedések, Anthony (2007), Nordqvist és Heyd (2020) alapján¹⁷

¹⁷Az indoeurópai nyelvek szétáramlása a BC 4000-1000-ig a kurgán hipotézis szerint (PIE: proto-indoeurópai): Központ: sztyeppei kultúrák; 1. (fekete): anatóliai nyelvek (ős kori PIE); 2. (fekete): Afanasievo kultúra (korai PIE); 3. (fekete) Yamnaya kultúra (ponti-kaszipi sztyeppe, Duna-völgy) (kései PIE); 4A. (fekete): nyugati zsinégdíszes kerámia; 4B-C. (kék és sötétkék): Harangedényes kultúra (Bell Beaker); 5A-B. (piros): Keleti zsinégdíszes kerámia; 5C (piros): Sintashta (proto-indoiráni); 6. (bíbor): Andronovo; 7A. (lila): indoárják (mittani); 7B. (lila): indoárják (India); 8. (szürke): görög; 9. (sárga): irániak; a nem jelölt örmény, a nyugati sztyeppéről terjeszkedik. Forrás: Joshua Jonathan (2020) Creative Commons

Kulcsfontosságú kérdés, hogy valójában mi áramlott ki Jamnaja-kultúra területéről, a nyelv vagy csak a kézműves kultúra? A kézműves kultúra – a fazekasság, fémművesség, stb. – terjedhetett a nyelvek vándorlása nélkül is, például a kereskedelemmel. Az elvándorló, kisszámú népségek is magukkal vihették egy másféle kultúra alapjait, és persze génjeiket. A régészet csak ritkán tudja meghatározni egy-egy terület nyelvét. Az írott történelemnek nagyobb esélye lenne, ha lenne, de ebből a korból nem sok van. Feltételezhető, hogy a Kárpát-medence kulturális szempontból szervesen kapcsolódott mind kelet, mind nyugat felé, lényegében egy régészeti kultúrát alkotva.

A mai nyelvünk helybéli kialakulását segíthette a Kárpát-medence viszonylagos zártsága, egyedi világa, a bronzkor antimonnal ötvözött, erősebb fegyverei által az itt élő népesség egy védett és saját fejlődési utat járhatott be, vele együtt Európában egyedinek mondható nyelvünk is. A védettség miatt feltehetőleg kialakulhatott egy túlnépesedés is, ami kisebb-nagyobb csoportok kiáramlását indította el. Talán így kerülhettek keletre azok a kis létszámú, magyar nyelvű népcsoportok, amelyek végül is a keleti őshaza téves képzetéhez vezettek, ráadásul a keletről érkező, zömében türk nyelvű hódítók félrevezetően még meg is erősítették.

Ezt az állítást látszanak igazolni az orosz régészek meghatározó képviselői, akik az Abashevo-i kultúra (az előző oldali ábrán 5B-vel jelölve) népeit részben közép-európai eredetűeknek tartják¹⁸. Érdekes körülmény, hogy Julianus barát épp az egykori Abashevo-i kultúra területén vélte megtalálni az általa keresett, vele egynyelvűnek mondott közösséget.

Hipotézisként felmerülhet, hogy egy ilyen elvándorlás lehetett a Kárpátok karéjából a magyar szavakat használó manysik¹⁹ egyik frátriája²⁰, a lovasnomád Mos nemzetség, akik a Világügyelő Férfiútól származtak. A másik frátiria a medveöstől származó Por nemzetség. A két nemzetség egymás között házasodott. Viszonylag kisszámú, de egymás kultúráján és genetikáján nyomot hagyó népségről lehet szó. A találkozás a ma őshazának tartott területen lehetett, ami érdekes módon egybeesik az egykori Sintashta kultúra területével (az előző oldali ábrán 5C-vel jelezve). A genetika azonban kizárja a rokonságot – így az azonos életeret is - de valamilyen nyelvi kapcsolat felmerül.

A Kárpát-medencében a folytonos változás mindig jelen volt, amit a hatalmi váltások idéztek elő. Az első ismert hódító népesség királyi szkítaként lett megnevezve (i.e. VII. század). Azonban nem egyszerű megkülönböztetni a hódítókat és az itt élő népcsoportokat. A legkorábbi konkrét népnevezéseket Hérodotosz munkáiból ismerjük, a szigünnákat és agatürszöket.

Az indoeurópai nyelvek kiáramlásának kelta-kori állapota (hipotézis)²¹

Az utánuk jövő kelták, véleményem szerint már nem egy hódító nép volt, hanem az őshonos népesség, amely „kelta” kultúrájává fejlődött az eltelt idők során. A magyar nyelvnek ekkor már itt kellett lennie más indoeurópai nyelvektől megkülönböztethető állapotban.

¹⁸ Kuzmina, Elena E. (2007). Mallory, J. P. (ed.). The Origin of the Indo-Iranians. BRILL. ISBN 978-9004160545.

¹⁹ A magyarhoz hasonló szavak: 2-kitig, 3-hurum, 4-nila, 5-at, 6-hot, 20-husz, 50-atpan, ló-luv, kutya – kutyu, eb – emp.

²⁰ Frátiria: kettő vagy több nemzetségből álló, egymás között házasodó csoport, ahol a származás tudata fennmaradt.

²¹ A kép Joshua Jonathan (Creative Commons 2016.) animált ábrájának felhasználásával készült.

Ha őshonosak vagyunk, akkor merre keressük nyelvünk párhuzamait? Délről terjeszkedtünk észak felé az elmúlt évezredek alatt és a nyelvünk jött velünk, fejlődve, változva, alkalmazkodva az életkörülményekhez. A közvetlen finnugor származást kétségbe vonó kutatók több nyelvi kultúrát is megadnak, sumért, etruszokot, keltát, törököt és természetesen az egykori ősnyelvet. Ahogyan a bevezetőben említve lett, mindegyikben lesz valami kis igazság, de meg lett említve a józan ész is.

Nyelvi párhuzamok keresése előtt tegyünk egy kis kitérőt a matematikai statisztika világában, Varga Csaba ötletére építve. Az eredetileg matematikus szerző számok segítségével mutatja be, hogy mekkora esélye van két különböző nyelv szavainak véletlen egyezésének. *A magyar nyelv eredete*²² című munkájában két feltételhez köti két szó egyezését. Egyrészt, a hangzásnak kell megegyeznie, másrészt a jelentésnek is azonosnak kell lennie. Csak e két feltétel együttes teljesülése esetén mondható el két szóról, hogy az ugyanaz. Ennek alapján nézzük meg átlagos, négy hangból álló szavak véletlen egyezésének esélyét.

A vizsgált hangkészlet álljon 25 betűből és egy hang kétszeri ismétlődését engedélyezve²³ (mama, baba, stb.). A kérdés, hány 4 hangból álló szó állítható elő 25 hangból?

A négy hangból álló szó első helyére 25 hang kerülhet. A második helyre azonban már eggyel kevesebb, azaz 24, hogy kizárjuk az ismétlést. A harmadik helyre ismét 25, a negyedikre pedig újra 24 hang kerülhet, megengedve az ismétlődéseket. A négy hangból álló lehetséges szavak száma:

$$25 \times 24 \times 25 \times 24 = 360\,000$$

De még nincs vége, mivel az egyezés akkor és csak akkor mondható ki, ha a két szó hangra is, és jelentésre is azonos. A jelentés azonban a fenti számításban még nem szerepel.

Vajon hány jelentése lehet egy szónak? Rengeteg, de ezzel nem tudunk szorozni. Varga Csaba tízezret ad meg, azzal a megjegyzéssel, hogy ennyivel nagyon alábecsüljük az emberi értelmet és találmányosságát. Tehát a 360000 még beszorzandó tízezerrel:

$$360\,000 \times 10\,000 = 3\,600\,000\,000$$

Vagyis négy hangból álló szavak véletlen egyezésének esélye egy a 3,6 milliárdhoz. Az ötös lottó telitalálatra ennél 85-ször nagyobb esélyünk van. Valószínűségek más hangszámok esetében:

2 hang esetében:	$(25 \times 24 \times 10000)$	6 millió
3 hang esetében:	$(25 \times 24 \times 25 \times 10000)$	150 millió
4 hang esetében:	$(25 \times 24 \times 25 \times 24 \times 10000)$	3,6 milliárd
5 hang esetében:	$(25 \times 24 \times 25 \times 24 \times 23 \times 10000)$	82 milliárd
6 hang esetében:	$(25 \times 24 \times 25 \times 24 \times 23 \times 22 \times 10000)$	1904 milliárd

Hét betűnél már majdnem 42 trillió²⁴ a lehetőségek száma²⁵. Ezek oly hatalmas számok, hogy elfelejthetjük a véletlen egyezés lehetőségét. Varga Csaba szerint maga lenne a csoda, ha ez bekövetkezne, amivel egyet lehet érteni. Axiómaként kijelenti, hogyha két szót azonosnak hallunk-értünk, akkor ugyanazt a szót halljuk. Újra fogalmazva az állítást:

Ha két nyelv két szavát közel azonosnak hallunk és jelentésében hasonlóságot találunk, akkor a változatok nagy száma miatt a két szó egy kútfőből származik.

Persze, lehetne más számítási módot is alkalmazni, pl. külön a magánhangzókat és külön mássalhangzókat. Azonban, ha a tizedét, vagy a századát, netán ezredét vesszük a lehetőségeknek, akkor sem számítana ekkora értékeknél.²⁶

Az érdekes matematikai kitérő után térjünk vissza a nyelvünk párhuzamait firtató kérdés kifejtéséhez.

²² Varga Csaba - A magyar nyelv eredete (Ökotáj, 33–34. sz. 2004. 28–44. o.)

²³ Itt eltérünk a Varga Csaba által megadott számítástól, mivel ő nem enged ismétlődéseket az eredeti munkájában.

²⁴ A pontos érték: $25 \times 24 \times 25 \times 24 \times 23 \times 22 \times 23 \times 10000 = 41\,896\,800\,000\,000$.

²⁵ A 25 hang is inkább alábecsült, pl. mai magyar vagy az angol nyelv esetében 40 hanggal kellene számolni, ami kb. hatszorosára emelné a lehetőségek számát a 25 hanghoz képest. $(40 \times 39 \times 40 \times 39 = 2\,433\,600)$

²⁶ A rész Varga Csaba A magyar nyelv eredete című munkájában leírtak alapján készült.

A keletről jövő nyelvi honfoglalást kizártuk a hódítók kis létszáma miatt. A finnugor nyelvi rokonság persze nem vitatható, de az azonos szavak szintjén hasonló kapcsolat áll fenn a más nyelvcsaládhoz sorolt angol nyelvvel is. Például az angolban a magyar vad kifejezés kiejtve *vájd* (wild). Az any és a many szavaknak - angol kiejtés szerint: *ani* és *meni* - annyi és mennyi magyar jelentéssel, még a mondaton belüli helye is azonos az angollal. Még néhány példa²⁷ a jelentésbeli hasonlóságra, a teljesség igénye nélkül: *add-ad*, *bet-bot*, *bug-bog*, *cup-kupa*, *flow-folyó*, *folyik*, *fold-folt*, *neck-nyak*, *poor-pór* *rouse-ráz* *rue-ri*, *sack-szák*, *zsák*, *sail-szél*, *scoff-csúf* *sconce-sánc*, *serene-szerény*, *tag-tag*, *tear-tör*, *wall-fal*, stb.

Bizonyára többen felfigyeltek rá, hogy az angol *egyed* - írásban „one” – beszédben „van” alakban ejtik. Hogyan lesz *one*-ből *van*? Azt hiszem, sehogy. Nincs is rá magyarázat, illetve, a nyelv misztikus rejtélyei közé sorolják.²⁸ A megoldás során előjött a kelta, a germán és a francia vonal, de mindegyik az „one” alakból akarta levezetni a *van*-t. Pedig nekünk van egy „van-unk”!

Azonban a hivatalos származáselmélet szerint a két nyelv kapcsolata szóba sem jöhet, hisz a honfoglalás miatt sosem találkozott. Azonban elméletünkben nem kell, hogy ez zavarjon minket, így nyugodtan vizsgálhatjuk lehet-e, van-e köze egymáshoz az angol és a magyar „van” szónak. A Varga Csaba féle bizonyítást alapul véve a hangalak egyezik. A hasonló jelentést kell még keresni.

A magyar nyelvben a „van” szó a létigék kisszámú körébe tartozik és az értelmező szótárban vaskos szócikk tartozik hozzá, mivel igen széles értelmezési körben használjuk. Kérdés, hogy van-e egy jelentése? Van. Mégpedig: ha egy dolog vagy tulajdon létezésére kérdezzük, és a válasz *van*, akkor azt is jelenti, hogy *legalább egyed birtoklunk*, *legalább egy létezik belőle*. Lehet több is, de egy biztosan van. Ezt pedig a jelentésbeli azonosságnak vehetjük az angol „van” kiejtéssel.

A magyarban a *van* szó igen gyakori használata jelentősen kibővítette nyelvi szerepét, és számos más értelmezésben is használjuk. Például e dolgotban több mint 70-szer szerepel valamilyen alakjában. Ezért semmiképp sem zárható ki, hogy a nyelvünk egykori alapnyelvi állapotában a „van” szónak egy jelentése (is) volt, ami megőrződött az angol és kelta nyelvekben.

Érdekesek a jelen kelta nyelveinek - ír, skót-gael, breton, walesi, manxi, korni – nyelvtani párhuzamai²⁹ a magyar nyelvvel: a beszédben az első szótag hangsúlyos. Szavaik vagy magas, vagy mély hangrendűek. A páros tesztrészek egyik tagját fél szóval fejezi ki (féláb, félszem, stb.). Megkülönbözteti a rövid és hosszú magánhangzókat és használja a lágy mássalhangzókat (ty, gy, ny, ly). Szintén kerüli a mássalhangzó-torlódást, az átvett szavakban is, és így tovább.

Néhány példa a hasonló kifejezésekre: Az ír CATH, a walesi CAD – *csata*. DAILLE - ostobaság, butaság, azaz *dili(s)*. CALAOIS – *csalás*. Az ír BATA, walesi BAT - rúd, azaz *bot*. Az ír GÚNA – ruha, azaz *gúnya*. FAI - sírás, kiáltás, jajveszékés, azaz *fáj*. CAITHRE - serdülőben lévő (leány) azaz *csitri*. GOBÁN - tréfás, furfangos, azaz *góbé*. BUALLEY - veszekedés, vita, azaz *balhé*. BACAI [baki] - botlás, akadozás, nyelvbötlés, azaz *baki*. JYST - tál, edény, azaz *üst*. Ne hagyjuk ki ANU-t, az ír istenek anyját, aki etette az isteneket, akinek neve magyarul is *Anyu*.

Úgy gondolom, itt jobb lesz megállni. Hasonló példákat, párhuzamokat találunk más európai nyelveknél is, legyen az élő vagy holt. Bízunk ezt a hozzáértőkre. Amit mégis biztosra vehetünk:

A nyelvünk itt jött létre és őrződött meg a Kárpát-medencében. Rengeteg kifejezésünk maradt meg az egykori alap- vagy ősnyelvből. Nagyon sok közös szavunk van, gyakran nem rokonnak tartott nyelvekkel is, és mintha minden nyelvből őriznének egy keveset.

De büszkék is lehetünk rá, hiszen a mai magyar nyelvről elmondható, hogy a világ legnagyobb szókincsű nyelvei közé tartozik. Fejlett, minden tudományág anyanyelvi szinten művelhető vele. Rugalmas, alkalmazkodó, logikusan tömör. Folyamatosan fejlődik, gazdagodik, új szavakat hoz létre, befogadja és beilleszti az idegeneket. A világ nyelveinek számát hat-nyolcezer közé teszik, kb. húszezer dialektussal, de csak pár tucat nyelv képes erre.

²⁷ Varga Csaba Az angol szókincs magyar szemmel (Fríg Kiadó, 2007).

²⁸ Ian James Parsley - Why do we pronounce “one” as “won”? : Well, nobody knows! Some things in language are just mysterious. This is just, well, one... (Hát, senki sem tudja! Van pár misztikum a nyelvben. Ez végül is, csak egy...)

²⁹ Timaru-Kast Sándor: Kelta magyarok, magyar kelták (Magyar Ház, Bp, 2000).

A mából visszanezve, kik lehetnek a valódi őseink? Valójában nem sokan jöhetnek szóba: mi, magunk és mindazok, akik úgymond „beházasodtak” a Kárpát-medencébe az eltelt évezredek alatt.

Az úgynevezett *beházasodó* honfoglalók zöme keletről jött. Egyetlen olyan állítólagos „*megszálló*” van, aki nyugatról tört be: a kelták. Az írásokban a keltákról, mint a Kárpát-medencét megszálló népeiségről van szó, de ez egy kicsit sántít. Itt egy északról dél felé, illetve nyugatról kelet felé történő kulturális befolyásról van szó, ami több mint kérdéses.

Egy ritkán lakott terület népeisége nem tud megszállni egy sűrűbben lakott területet. Egyszerűen nincsenek annyian, hogy ezt meg tudják tenni. A kis létszámú rablóhadjárat lehetséges - például a vikingek története - de a kulturális befolyás képtelenség.

Emellett a kultúrát sohasem a seregek, rablóhadak vitték magukkal, hanem békeidőben, illetve a hódítás utáni lenyugodott időszakban történt átadása, átvevése illetve elterjedése. Ehhez nyugodt, zavaroktól mentes időszak az ideális állapot, ahol az áru- és információcserét nem akadályozza egy éppen folyó háború.

A kelták eredete állandó vita tárgyát képezi. A hagyományos „*Celtic from the East*” elmélet szerint a protokelta nyelv Közép-Európa késő bronzkori urnamezős kultúrájában keletkezett.³⁰ *Vagyis a kelták keletről származnak?* A Varga Csaba féle statisztikai valószínűséget figyelembe véve a „*celtic*” szónak olyan „*keleti, keletiek*” jellegű zengése van.

A mai magyar nyelvben számos olyan szó fellelhető, ami hasonló az angolhoz, írhez, skóthoz, keltához. A kapcsolat tagadhatatlan, de az is kijelenthető, hogy a kelta nem nyelvként jelenik meg a Kárpát-medencében, hanem a régészet által igazolt régészeti korszakként vagy kultúraként.

A hivatalos álláspont itt sem tudott elszakadni a honfoglalás-szerű levezetéstől, ezért kelta hódításként kezelik. A kelta kultúra egykor jelen volt szinte az egész Európa területén, a Brit-szigetektől Göröghonig, az Ibériai-félszigettől a Kárpát-medencéig. Egy galata nevű csoport pedig eljutott a mai Kis-Ázsia területére is (Galácia³¹). Egy ekkora méretű hódítás csak lejegyzésre került volna az írott történelemben. A leírtakra támaszkodva felmerül egy, a kelta kultúrával kapcsolatos hipotézis:

A kelta népesség nem vonult be sehová, hanem helyben fejlődött „keltává” az ott élő népek kultúrája. Mindenütt, a teljes Európa élhető területeinek túlnyomó többségén egyszerre volt jelen, ő- vagy alapműveltségként.

Nem beszélhetünk közös nyelvről sem, hanem nyelvjárások alakultak ki, aminek végül is lehetett egy közös alapja. Az alapnyelv lassan továbbfejlődött az adott környezet, és az új civilizációs behatások során. Az egymás mellett élő népcsoportok megértették egymás nyelvjárásait. Mint például a csángó, a székely és a palóc nyelvjárások, de említhetjük Európa más nyelvjárásait is, a francia, a német, az angol, a spanyol és más nyelvekben.

Idővel a különböző erőteljes civilizációs befolyások más-más útra terelték az egykor közel álló nyelvjárásokat és kultúrájukat. A közös szavak száma lecsökkent, vagy megváltozott az alakjuk és kiejtésük, de akár jelentésük is változhatott vagy kiegészülhetett.

A Kárpát-medence kelta korszakára, mint az egykori közös ősi korszakra tekinthetünk. Nyelvi örökségét pedig azok a szavak adják, amelyek közösek a magyarban és Európa más nyelveiben.

...és egy hipotetikus kérdés: egykor mi is vad, harcos kelták voltunk?

³⁰ Probst, Ernst (1996). Deutschland in der Bronzezeit : Bauern, Bronzegiesser und Burgherren zwischen Nordsee und Alpen. München: C. Bertelsmann. ISBN 9783570022375.; és Louwen, A.J (2021). Breaking and making the ancestors. Piecing together the urnfield mortuary process in the Lower-Rhine-Basin, ca. 1300 - 400 BC (PhD). Leiden University.

³¹ Az Újszövetségi iratokból ismerhetjük őket: Pál apostol levele a galatákhöz. A Kis-Ázsiai Galácia nem tévesztendő össze Galiciával.

Mit veszítettünk és mit nyerhetünk az új őstörténetünkkel? Valóban veszítünk-e azzal, ha a hősi, harcos múlttal csak a múltbéli vezetőink rendelkeztek, és nekünk csak a névtelen szolganépek öröksége maradt? Nézzük-e vissza büszkén a póriának látszó múltra? Úgy gondolom semmit nem veszítettünk és igen, büszkék lehetünk rá! Már csak azért is, mivel a hódító népek csak rövid ideig befolyásolták életünket. Népünkbe olvadva lettek aktív részesei viharos történelmünknek.

A letelepedett életünk és gondolkodásunk számára a lovasnomád élet gyökértelensége nem a legvonzóbb életmód, de a beolvadó nagyszámú honfoglaló által őseink ők is. A közvetlen finnugor és a török genetikai rokonság ugyan halványabbnak látszik:

...de megtaláltuk az elfeledett igazi eleinket, az ősidők óta itt fejlődő őstelepes kultúra képében, aminek óriási hagyatéka itt rejtőzik a lábunk alatt és hagyományainkban, ezernyi eltéphetetlen szállal kapcsolva bennünket a szülőföldünkhöz.

Pár évszázados tévelygés után vettük észre, hogy a gyökereink nem kelet erdeiben vagy a sztyeppék gyenge füvei között lengedeznek megfoghatatlanul, hanem innét, a Kárpátok karéjából erednek, ráadásul oly szédítő mélységből, oly erővel, hogy hirtelen felfogni sem tudjuk jelentőségét.

A legközelebbi genetikai rokonainkat keresve pedig nem kell nagyon messzire mennünk, itt laknak a szomszédban, a lengyelek, az ukránok, a horvátok és a macedónok, ezzel együtt elmondhatjuk: *mi sok-sok évezred óta itthon vagyunk!*

Emellett ne feledjük a tanulmány mottóját:

„...az igazi múltunk gyökerei tudnak csak erős támaszt adni...”

7. A letelepedettek és a hatalmi réteg

Idézet a História 1996-os évfolyamában megjelent „Jobbágyok és nemesek ősei” című írásból: „... egyúttal felveti a honfoglaló népesség lélekszámának kérdését. Akárhogy csűrjük, csavarjuk a tényeket, kétségtelen, hogy a fennmaradt késő avar népesség falulakó, földműves tömegei legalább tízszeresét alkották Árpád magyarjainak. A földművelő falusiak, a későbbi jobbágyok, elnyelték nyelvileg Árpád győztes seregét, akik alapját alkották a későbbi nemességnek.”³²

Akármilyen nyelven is beszélt Árpád hódító népe, ha különbözött a letelepedett népek nyelvétől, elvesztették. A fordított helyzet, miszerint az itt élő kilenc-tíz őshonos tanulja meg az egy jövevény nyelvét, elvethető. A ma beszélt magyar nyelv már Árpádék előtt itt volt, amit már László Gyula is bizonyított kettős honfoglalás elméletében, az avar kori magyar helynevekre alapozva. A kései avar griffes-indás népesség körében szintén rajtakapható a beolvadás jelensége, ahol az egyértelműen ázsiai eredetű griffes népesség lassan eltűnik, és az indások veszik át a helyüket. Felfedezhető egy beszédes kapcsolat a szimbólumok között. Az indások, a növényi jelképet viselők a letelepedett népek, ahol a növény a helyhez kötöttséget, a folyamatosságot jelképezi, míg a vándorló, ragadozó állat vagy madár a nomád népek életmódját szimbolizálja.

László Gyula problémát látott abban, hogy nem lehetett megállapítani, hogy a griffesek és az indások népe hol keveredett össze egy néppé. Egyszerűen nem tudtak elszakadni attól a gondolattól, hogy az itt élő népesség valamikor bejött ide. Az, hogy a Kárpát-medencében találkozhatott a két nép, fel sem merült. A mai népművészetünk pedig zsúfolt az indás, növényi megjelenítésektől, amit a körülöttünk élő rokon népeknél is meg lehet találni.

A Kárpát-medencei népek történetében megfigyelhető egy érdekes ciklikus jelenség. Közel háromszáz évente új hódító nép telepedik meg, és a saját időszakán belül mindegyik lassan megfogyatkozik, beolvad az itt élő népbe (népekbe), majd elfoglalja a helyét a következő néphullám.

Az első ismert beolvadási folyamat i.e. VI. században kezdődött a „preszkíta” jelenléttel. László Gyula³³ kétségét fejezte ki azzal kapcsolatban, a hazai szkíta emlékek a szkíták emlékei-e, vagy csak a szkíta uralomé, ami az újragondolt elmélet számára igen fontos megállapítás. Tény, ebből a korból csak a fejedelmi sírok rendelkeznek szkíta jelleggel, a többi a földműves őslakosság hagyatéka. A kelta uralomról szóló leírások szerint a kelta hatás csak a központokban érvényesült, a többi helyen erősen keveredtek a parasztsággal. Ők még a római uralom után jelen voltak, de lassan feloldódtak az őslakosságban. Így járnak a szarmaták, a dákok, a hunok (avarok)³⁴ sem kerülnek el sorsuk, és beolvad Árpád népe is a genetikai kutatások eredményei szerint.

Az utolsó hódítás az 1241-es tatárjárásnak nevezett mongol invázió. A korabeli leírások³⁵ szerint elkezdték újraszervezni az itt élő parasztság életét, feltehetően tartósan be akartak rendezkedni a Kárpát-medencében, hasonlóan Árpád népéhez. Az ország királyának végsőig tartó üldözése az uralkodó elit leváltásának szándékát feltételezi. A mai napig vitatják, hogy miért vonultak³⁶ vissza, óriási pusztítást hátrahagyva. Az újabb, józanabb becslések csak 15-20%-os veszteséget mondanak.

A régészek gyakran felemlítik, hogy a honfoglalás korszakában nem csak a díszesebb mellékletű sírok népessége élt itt, hanem mások is. A mellékletekben szerény sírok nagyszámú népessége, akiket a história jelentéktelen szolganépeknek nevez, és rendszerint átnéz rajtuk. Az ilyen sírok száma jelentősen meghaladja a díszes mellékletű, valószínűleg az uralkodó réteghez tartozó sírok számát.

Már itt is fel kellett volna tűnnie, hogy mindig a nagyobb számú népesség nyelve érvényesül. A kisebb számú népcsoport nyelve pedig rendszerint beolvad.

³² Az idézet a História című folyóirat 1996. évi II. szám „Jobbágyok és nemesek ősei” című írásból származik.

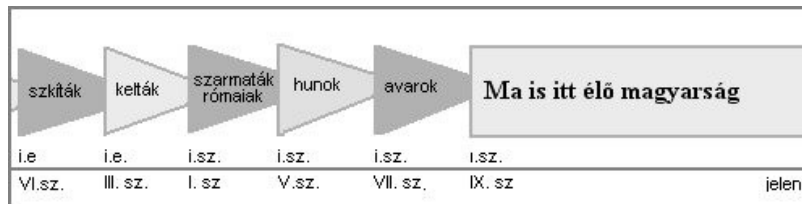
³³ László Gyula: Emlékezzünk a régiékről Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest 1979 71-72 oldal.

³⁴ Az eltévedt időszámítás szerint a hunok és az avarok ugyanaz a nép. Csak a kronológiában szerepelnek más-más időpontnál. Az avarokat a régészet teszi a mai helyükre, míg a hunok hátracsúsztak 247 évet az elrontott időszámításban.

³⁵ Rogerius püspök: Carmen miserabile (Siralmas Ének)

³⁶ A visszavonulásuk legvalószínűbb oka Ögödej halála, és a sereg vezérei a kánválasztásra sietnek haza,

Felvetődik a kérdés, hogy miféle nagy létszámú, névtelen nép élt az uralkodó réteg mellett? A mai történetírás azt sejteti, hogy a Kárpát-medencében egy éles választóvonallal váltják egymást a népek, miközben az előzőleg itt élt közösséget elüldözik, elpusztítják, a csekély számú túlélőt pedig szolgáSORBA vetik. Az alábbi ábrán a vélt folyamat.

Azonban ez nem fedi a valóságot. A régészet szerint a Kárpát-medence folyamatosan sűrűn lakott terület volt, és az itt élő népek zömében letelepedett életmódot folytattak. A genetika eredményeivel kiegészülve azt mutatja, hogy a hódító, hatalmat gyakorló népekkel valóban történik valami, amely során lassan megfogyatkoznak. A mai korból nézve, kissé érthetetlen a jelenség. A hódítással történő eltűnés elfogadható, de az ismereteink szerint elkülönülő hatalmi réteg beolvadásának magyarázata várat magára. Az uralkodó népek többségének egy közös jellemzőjük volt, a jellegzetesen harcos lovasnomád származás. A pannóniai részen Róma uralma sem változtatott az ott élő népek életmódján, és csak szórványos helyőrségekkel biztosította a területet.

A titokzatos jelenség nyitja a földművelő közösségek életmódjában, annak sajátosságaiban rejtőzik. A letelepedett népek zárt állattartása és földművelése folyamatos jelenlétet követelt meg tőlük. Az ilyen életmódú emberekre még a mában is jellemző, hogy hosszabb időre sem hagyja el élőhelyét. Az állatok hónapról-hónapra, hétről-hétre, napról-napra, reggel-este ellátást igényelnek. Emellett meg kellett termelnie a téli takarmányt az állatok, az élelmet a saját családjá számára, nem feledkezve meg a hatalmi réteg felé fizetett adóról sem.

Ez az életmód rendkívül védtelen a külső támadással szemben, mivel a lakóhelyről történő kényszerű, hosszabb idejű elmenekülés során az egész éves munka jóvátehetetlen kárt szenved. A földművelő réteg a háború idején is többnyire a lakóhelyén próbálta túlélni a vészt. Életmódjukból adódóan a harcos réteget, amely megvédte volna őket, nem, vagy kevésbé hatékony módon tudták volna kinevelni. Az életterük védelmét így képtelenek voltak biztosítani.

- Már én pedig azt mondom, hallja kegyelmetek, hogy nem elkergetni kell a törököt, hanem idehozni...

...- ...azt gondoltam, nemzetes urak, százszor többet érne egy eleven bég, vagy legalább csausz, aki köztünk lakván, igen sok apró kellemetlenséget elhárítana a fejünkről. Szabad város vagyunk, nemzetes urak, de szabadságunk láncokból van kovácsolva. Keressünk magunknak egy zsarnokot, hogy megélhessünk!

Az idézett részlet Mikszáth Kálmán „A beszélő köntös” című regényéből származik. Az író szemléletesen ábrázolja a letelepedett népek ráutaltságát az úgynevezett hódítókra. A történetben Kecskemét szabad városa sorozatban szenved el a környék szabadcsapataitól a különféle zsarolásokat, támadásokat, amelyek miatt gyakorlatilag megbénul a város élete. A megoldást a leendő főbíró kiabálja be a városháza ablakán, hogy hozzanak oda egy katonacsapatot, ami távortartja a többi. Azt az egyet eltartja a város népe, így mindkét fél jól jár. Igaz a történet más fordulatot vesz, és javarészt írói elme szüleménye, de maga a gondolat nem alap nélküli.

A kényszerű vagy elfogadott együttélés a Kárpát-medencei népek életében folyamatosan fellelhető. A magyar parasztság körében szólássá vált, hogy a „háború és a vadászat az urak dolga”. Azaz, a parasztság verejttékezik a földeken, megtermeli a megélhetéshez szükséges javakat, a vezető fegyveres réteg pedig biztosítja az ehhez szükséges nyugalmat, biztonságot, akár az élete árán is (aki vet, arathasson is). Cserébe, adó formájában, bőségesen hozzájutott a mindennapi megélhetéséhez szükséges javakhoz. A mongolok titkos történetében szerepel³⁷ egy hasonlóan értelmezhető epizód, ahol a mongol nép ősei egy gazdátlan népet hódítanak meg.

³⁷ A mongolok titkos története, I. könyv, Ligeti Lajos fordításában.

A lovasnomád népek életvitele a harcok réteget szinte automatikusan létrehozta. Az állataik kevesebb törődést kívántak, és maradt idő olyan tevékenységekre, mint a lovaglás és a harci játékok fejlesztése. Életterük zord körülményei fokozottan kitartóvá, szívóssá edzették őket.

A sztyeppéről származó népcsoportok uralhatták folyamatosan a Kárpát-medencei népeket i.e. VII. századtól. Beolvadásuk valószínűsíthető oka, hogy zömében férfiakból álló harcok réteg telepedett be, és csak kevés nő jöhetett velük. A legtöbb férfi a letelepedett népből szerzett magának feleséget, és az utódaik néhány generáció alatt, az anya révén asszimilálódtak. A megváltozott életmódban a korábbi harci virtus elcsúszott, és a következő erőteljesebb hódító hullám eltávolította őket a hatalomból. Az új hódítás elindulhatott a keleti területek túlnépesedésével, vagy a letelepedett népek előljárói hívták be őket titokban.

A következő ábra az uralkodó rétegek alapnépességbe történő beolvadási folyamatát szemlélteti.

A magyarok alatt zárójelben fel vannak tüntetve a türkök. Ennek oka, hogy a korabeli források türköknek nevezik őket, a területüket pedig Türkiának.

Bíborbanszületett Konstantin a birodalom kormányzásáról szóló művében a következőket írja róluk:

„...A türkök pedig a besenyőktől elűzve, elmentek és letelepedtek arra a földre, amelyen most laknak. Ezen a helyen vannak bizonyos régi emlékek: az első, ahol Turkia kezdődik, Trajánusz császár hídja, azután még háromnapi útra ettől a hidtól Belgrád, amelyben a szent Nagy Konstantín császár tornya is van, és ismét a folyó visszakanyarodásánál van az úgynevezett Szirmium, Belgrádtól kétnapi útra, és azokon túl a keresztes Moravia, melyet a türkök megsemmisítettek, s amelyen előbb Szvatopluk uralkodott. Ezek az Isztrosz folyó menti emlékek és elnevezések, ami pedig ezektől felfelé esik, ahol Turkia egész szállásterülete van, azt mostanában az ott folyó folyók nevével nevezik el. A folyók ezek: első folyó a Temes, második folyó a Tútisz, harmadik folyó a Maros, negyedik folyó a Körös, és ismét egy másik folyó a Tisza...”³⁸

A magyar vezérek nevei pedig török jelentéssel bírnak. László Gyula³⁹ Sinor Dénest idézve megjegyzi: „előfordulhat, hogy a krónikás, Bíborbanszületett Konstantin tévedett a türkökről és az általa Türkiának nevezett területről, de tény, a magyar vezérek Bizánban türk tolmácsot kértek. A tolmácsiroda pedig nem tévedhet abban, hogy milyen nyelven tolmácsolt.”

Az is tény, hogy mai hivatalos álláspont tagadja a ma magyarnak nevezett nyelv és a török nyelv rokonságát. Mára már elfogadott azon állítás, miszerint Árpád népe egy harcok türk nép volt, ami a korabeli népesség 10-15 százalékát tette ki, és a genetika is ezt látszik igazolni.

Az itt élő földművelő alapnépességnek nem sok esélye volt a hódítóknak ellenállni, de ez a fajta együttélés mindkét fél számára gyümölcsöző volt, ezért csak akkor lázadtak fel ellenük, ha a javak elvonása túlzott mértékűvé vált, vagy ha nem látták el a feladatukat. A krónikákban található egy ennek megfelelően értelmezhető példa.

³⁸ A magyarok elődeiről és a honfoglalásról. Kortársak és krónikások híradásai, Gy. Györffy, Budapest, Gondolat 1975, pp. 115-124. Fordította: Moravcsik Gyula.

³⁹ László Gyula: Magyarok lett keleti népek, Panoráma, 1988. 16. oldal

A „Szuda Lexikonnak” nevezett 10. századi műben a következő olvasható a „Bulgárok” címszó alatt: Krum, bolgár király tudni akarta, hogy mi okozta az avar nép felbomlását, ezért maga elé idézett négy fogoly avart, és feltette nekik a következő kérdést:

- Mit gondoltok, mi okozta fejedelmetek és nemzetetek bukását?

„A foglyok közül a legtekintélyesebb így válaszolt: „Óh király, annak sok és különféle oka van. Legelsőben az áskálódás, mely kagánunktól a hű és igaz tanácsosokat eltávolítván, a kormányt gazemberek kezére juttatta. Azután jött a bírák romlottsága, a kiknek ez lett volna tisztjük, hogy a népnek igazságot szolgáltatassanak, a képmutatókkal és tolvajokkal cimboráltak; továbbá a bor bősége részegeskedést szült: az avarok, midőn testüket elgyengítették, egyszersmind eszüket is elvesztették. Utoljára következett a kereskedés szenvedélye, hogy romlásunkat teljessé tegye: az avarok kalmárokká lettek, egyik csalta a másikat s a testvér testvérét is áruba bocsátotta. Ezek voltak, uram, szerencsétlenségünk siralmas forrásai.”

Az elbeszélés igazságtartalmát nehéz ellenőrizni, de kiolvasható belőle, hogy az elkényelmesedett életmód megrontotta a népen uralkodó avar réteget és alkalmatlanná tette arra, hogy az országot és annak népét megvédje, nyugalomát biztosítsa.

Ugyanakkor Bakay Kornél az „Etnikai és hatalmi viszonyok a Kárpát-medencében a VIII-IX században” című művében a következőket fűzi a fenti idézethez:

„...egy rendezett országról beszél, ahol biráskodás van, ahol fejlett a szőlőkultúra, ahol élénk kereskedelmi élet zajlik. Éppen csak azt teszi hozzá, hogy a bolgárok kiirtották az avarokat.”

Ugyanitt idézi Notker Balbulus⁴⁰ munkáját, aki az avarok elleni háborúban részt vett szemtanú (Adalbert) elbeszélése alapján a következőket jegyezte fel:

„Adalbert nem egyszer elmondta nekem, hogy a hunok országát (terra Hunorum) kilenc gyűrű (novem circulis, köralakú nádmű (?)) vette körül... Az első köralakú védmű (unus circulus) olyan széles volt (latus fuit), mint amekkora távolság van Turicum vára (Zürich) és Constantia között. Tölgy, bükk és fenyőfa cölöpökből 20 láb széles /6,2 m/ és ugyanilyen magas sáncöltés ez, kövel, agyaggal és gyepfélgáttal befedve... Ezen sáncokon belül a falvak és tanyák úgy helyezkedtek el, hogy az emberi hang az egyiktől a másiktól elhallatszott.”⁴¹

Bakay Kornél megjegyzi, hogy a hiteles leírás bizonyossága szerint 780-800 táján is a hunoknak nevezett avarok falvai és tanyái sűrűn egymás mellett sorakoztak, egymástól 1-5 km távolságra, és komoly védműveik, kövéraik is voltak.

Középkori krónikáink szerint a székelyek, a hunok maradékai, elé mentek Árpád népének vagy pedig eleve ők hívták be őket, látva, hogy a hatalmon lévők már nem tudják ellátni a letelepedett földművelők védelmét.

„Ezen székelyek ugyanis a hunok maradványai, kik midőn megtudták, hogy a magyarok Pannoniába másodszor visszajöttek, a visszatérőknek Ruthenia határszélein eléjük menének s Pannoniát együtt meghódítván abba részt nyertek, de nem a pannoniai síkon, hanem az oláhokkal együtt a határszéli hegyek közt kaptak osztályrészt.”⁴²

A fehér ló mondáját akár egy szerződésnek is lehet értelmezni, még akkor is, ha szájhagyomány útján terjedő legendának tekintik. Árpádék hozzák a fehér lovat, azaz védelmező haderejüket, míg az itt élők adják a földet, a vizet és az élelmet.

⁴⁰ Notker Balbulus: Gesta Karoli Magni imperatoris II. könyv 1. szakasza

⁴¹ Bakay Kornél Etnikai és hatalmi viszonyok a Kárpát-medencében a VIII-IX században

⁴² Kézai Simon: A hunok és magyarok viselt dolgai, Ford: Szabó Károly

Radics Géza írja „Eredetünk és Őshazánk” művének „Az őstelepes földműves nép” fejezetében:

„A magyar őstörténet-kutatás nem lesz képes szabadulni e zsákutcából mindaddig, amíg kizárólag a kései avarokban és Árpád népében keresi a megoldást a köznépet illetően. Árpád népének minden kétséget kizáróan volt köznépe. Ismerjük mesterembereik nagyszerű alkotásait. Arab forrásból tudjuk, hogy "sok szántóföldjük" volt. Nyilván földműveseik is voltak. Elvándorlás esetén a röghöz kötött földműves mozdul ki legnehezebben otthonából. E lehetőséggel vagy ténnyel számolni kell minden népvándorlás esetén. Megkockáztatható tehát annyi, hogy ... a Kárpát-medence köznépeinek nagyobb része nem Árpád népével költözött ősi lakhelyére, hanem földjének művelője volt már századokkal, esetleg ezer évekkel korábban. Hódítók jöttek, hódítók mentek, de a föld népének többsége helyben maradt.”

Ez lehet a magyarázata annak, hogy a ma itt élő népesség őshonos. Ugyanakkor azt is jelenti, hogy a meghódított népek közé tartoztak, azaz az egykori „szolganépek” leszármazottai.

A XI. századi óorosz Nesztor-krónika egyértelműen szláv népet, illetve népeket említ a Duna mellett.

„Mikor pedig a szláv nép a Duna mellett élt, a szkítáktól, mégpedig a kazároktól jöttek azok, akiket bolgároknak neveznek, és letelepedtek a Duna mentén, és a szlávok elnyomói lettek. Majd ezután a fehér ugorok jöttek és örökölték a szlávok földjét...”

Cser Ferenc leírja „Gyökerek” című művében, hogy Anonymus *sclav*-okat említ⁴³, mint ottani lakosságot, amit a fordító, Pais Dezső egyszerűen *szlovénnek* fordít, aki ugyanakkor megjegyzi:

„A sclavi nevű népet, amelyet Anonymus hazánk honfoglalása előtti lakói között emleget, mi szlovéneknek mondjuk. Alakilag pontosan szlávok felelnek meg, azonban ezt ma egy egész népcsalád összefoglaló nevéként használjuk, holott Anonymus egész világosan egy népet ért rajta, amely nem orosz, lengyel, cseh, horvát, szerb. Azon az alapon, hogy a Dráva-Száva-köz nyugati felén elterülő Szlavóniának a régi magyar neve Tótország, az Anonymus-féle sclavit is mondhatnók tótoknak”

A szlávok azonban önmaguk megnevezésére a „*slava*”⁴⁴ szóból eredő kifejezéseket használják, és ez a szó *dicsőt, dicsőséget* jelent. A latin etimológiai szótár alapján az Anonymus által használt „*sclav*”⁴⁵ szónak nincs „*szláv nyelvű*” értelme, hanem szolgát, rabszolgát, foglyot jelent, és ha nép értelemben használjuk, akkor a meghódított. - Anonymus által lekicsinyelt - várjobbágyokat lehet alatta érteni, azaz a Kárpát-medence honfoglalást megelőző lakóit. Figyelemre méltó vonalnak látszik még a *salvus* valamint a *salvo* latin kifejezések vizsgálata, a *megmentett, a megváltott, illetve az „oltalom alatt álló”* jelentésváltozással, ami első ránézésre talán jobban megfelelne a letelepedett népek és az egymást váltó hódító népek közötti kapcsolattal. Akármelyik változat igaz, az ekkor használt szláv kifejezés nem nyelvészeti besorolást - ami egy XI. századi orosz szerzetestől talán korai is lenne - hanem az adott nép hatalmi viszonyokban elfoglalt helyét jelenthette. A meghódított, azaz a „*sclavi*” népek nyelve bármilyen lehetett, akár a ma magyarnak nevezett nyelv is. A Nesztor krónika nyelvészeti utalása a későbbi hatalmi célzatú átszerkesztések egyike lehet.

Ezt bizonyítják az Árpádok korából származó, a medencében élők nyelvére utaló adatok is. Az Árpád-kori levéltárak igazolják, hogy a „*várjobbágyok*”, „*szolgák*”, falusi emberek neveit, ha leírták a köznép nyelvén, akkor azok zömmel magyarok voltak. Kézai Simon krónikájának utolsó részében leírja a Kárpát-medence népeit és felfogásából látható, hogy a várjobbágyokat, a cselédeket és a szabadosokat nem tekintik saját népük részének, hanem Anonymus-féle *sclavik*knak.

⁴³ Anonymus: (1977), 166. oldal

⁴⁴ Cser Ferenc Gyökerek, (Töprengések a magyar nyelv és nép Kárpát-medencei származásáról.) Melbourne 2000

⁴⁵ Az Anonymus által használt szóról a következő olvasható a latin etimológiai szótárban: *Sclava: Captiva, serva* › *Sclavus; Sclavare: pro seclavare; Sclave: piscis genus; Sclavus: captivus servus, Italis: schiaro, nortis Enslave.* Matth. Paris ann 1252: *Cum Christianis; Sclavis, sic namque vocantur captivi, etc. Domini* (1883), p.: 357, Cser Ferenc Gyökerek, (Töprengések a magyar nyelv és nép Kárpát-medencei származásáról.) Melbourne 2000

Dr. Nagy Sándor ⁴⁶ könyvében felsorolja a Szerém környékén 1237-ben IV. Béla által kiadott bélakúti cisztercita kolostornak adományozott falvak neveit. Leírja, hogy a korabeli dunántúli, felvidéki, erdélyi helység-, dűlő-, patak-, folyó-, domb-, hegy- és helynevek nem értelmezhetők sem latin, sem germán sem pedig szláv nyelvi alapon⁴⁷.

Hogy milyen nyelvű volt ez az ősi nép, arra nemcsak "marha" és "szerém" szóból következtethetünk, hanem IV. Béla királyunknak egy okleveléből is. Ezt a király 1237-ben adta ki az általa alapított Bélakúti cisztercita kolostor részére (W. VII. 27.). Ebben az oklevélben a király a régi Szirmium közelében levő következő nevű falvakat adományozta el a kolostornak: Nyárad, Csuda, Acsád, Ined, Lázár, Ökörd, Monoros, Letemér, Lúház, Erdöel, Váralja. Furni, Perben, Szépfalu, Aszszony, Harang, Pokalj, Komlós és Újfalú.⁴⁸

Dr. Nagy Sándor könyvében felsorol több mint száz olyan személynevet, amelyek csak magyarul értelmezhetőek, egytől egyig várjobbágyok nevei⁴⁹.

III. Endre Bicsó (Bychov) nevű hívének adta Szarvaskendet. Hartwig fiai számára pedig Hidegségből szakított ki egy részbirtokot. Hahold fia Istvánnak adta Muraszombatot, amelyet akkor Béhnurának neveztek. Végül Miklós ispánnak adományozta Alsólendvát.

A meghódított köznép és a szolgarendű népréteg pedig ilyen személyneveket viselt: Acél, Adós, Ajándék, Aludt, Almás, Áldomás, Akadás, Apa, Após, Aratás, Arkos, Arva, Alnok, Aros, Arpa. Bátor, Bogár, Buga, Búza, Bot, Bolt, Bős, Buta, Butuka, Beled, Bandás, Bűdös, Bőgyös, Bodor, Borz, Baj, Baja, Béke, Bárány, Bab, Botos, Boda, Boka, Bolhás, Békés, Bősz, Bús, Bizodalom. Csípő, Csima, Cseke, Csúcs, Cseperke, Csokor, Csibe, Csuda, Család, Csuka, Csinos, Csendőr, Csók, Csóka, Csúnya, Csomós, Csonka, Csáb, Csupor. Dob, Dobos, Doboz, Diós, Dara, Duda. Fiad, Falka, Fodor, Fogas, Féltő, Főerős, Fene. Fele, Feles, Files, Fűles, Farkas, Feled, Fegyveres, Foltos, Föd, Fiók, Fias. Ebed, Egyed, Eleség, Emese, Erős, Erdő, Erdőd, Eső, Erdős, Égető, Érző, ÉI, Éles, Érő. Galamb, Galambos, Gombos, Gyenge, Gyűrű, Gyúrke, Gyüge. Hab, Harcos, Haragos, Hazug, Hely, Helyes, Henye, Házas, Hála, Honos, Holdas, Hivatal, Hogyél, Hügyos, Hangya, Hús, Hajmás, Hatalmas, Hímes, Hőseb, Húsvét. Isa, Inas, Iharos, Jólégő. Kokas, Korpás, Kemény, Kenő, Kényes, Kérő, Kесе, Kevély, Keserűd, Kereső, Kalandos, Kevereg, Komor, Kéreg, Kérős, Kezed, Karácsony, Kulcs, Kő, Kesely, Kevés, Kíván, Kínos, Keserű, Kása, Kezes, Kék, Kékes, Kozma, Kós. Lenke, Léged, Lőkös, Lőkös, Lug, Lila, Lát, Látás, Látomás. Magas, Magos, Majd, Mohar, Mese, Megszeg, Mórocz, Mákod, Medve, Maradék, Modor, Modoros, Munka, Munkás, Mező. Nézetes, Nyalka, Nemél, Nemhisz, Ok, Óriás, Oszlop, Ország, ős, ölves, Olbő, Ősöd, Ördög. Patkó, Patak, Posza, Petes, Poczok, Péntek, Patkány, Puha, Póka. Regős, Rugós, Rest, Repes, Ruha, Remény, Részeg, Róka. Soma, Seb, Semijen, Süke, Süket, Sikos, Sólyom, Sok, Sudár, Szóló, Szamár, Szentes, Szerda, Sziget, Széna, Szeret, Szemes, Szerecsen, Szombat, Szomorú, Szőlő. Tálás, Tokos, Torkos, Teke, Tomor, Takaró, Tompa, Tönkös, Tolvaj, Tömör, Tündér, Torma, Tegez, Tekerő. Tarka. Ugod, Utód, Unoka, Utáló, Vendég, Vénbor, Vörös, Vitéz, Vendéges, Vidékes, Vőlegény, Varangy, Vas, Vasas, Vétkes, Vid, Vadas, Vásár, Vese, Zab, Zabos, Zalog, Zeke, Zászló, Zöld.

Külön nőnevek:

Aglény, Ajándék, Balzsam, Hitvánd, Legyes, Liliom, Csibe, Csinos, Csók, Csáb, Csúnya, Emese, Féltő, Helyes, Legényes, Halálos, Emlő, Mula, Mező, Szegény, Szemes, Szépe, Szerető, Szerelem, Szerelmes, Szellő, Szálas, Szerecseny, Szeretem, Szomorú, Szombatka, Szentes, Tündér, Viola, Vénvér.

Dr. Nagy Sándor: A magyar nép kialakulásának története (1968.)

⁴⁶ Dr. Nagy Sándor: A magyar nép kialakulásának története, Hídő Baráti körének Kiadása (1987), Garfield. 77-78,

⁴⁷ Cser Ferenc Gyökerek, (Töprengések a magyar nyelv és nép Kárpát-medencei származásáról.) Melbourne 2000

⁴⁸ Dr. Nagy Sándor: A magyar nép kialakulásának története (1968.)

⁴⁹ Cser Ferenc Gyökerek, (Töprengések a magyar nyelv és nép Kárpát-medencei származásáról.) Melbourne 2000

A hatalmi réteg köznéptől való különállásáról ad bizonyosságot egy arab utazó, Abu-Hámid al-Garnáti, aki 1150 körül járt a magyar királyi udvarban. Leírja, hogy a magyar király utasítást adott neki, hogy Szakszinban⁵⁰ szervezzen számára egy nyilas csapatot, az se baj, ha nincstelenek. Abu-Hámid al-Garnáti ezt meg is teszi és elindítja a csapatot Unkúrijja - Magyarország - felé.

Kérdés: nem lett volna egyszerűbb folytatólagosan kinevelni a helyi népesség ügyesebb fiataljaiból?

A logikus válasz, hogy igen, de a szaksziniakat azonos nemzetből vagy nemből valónak tartották, az itt élő köznépet pedig nem. A szaksziniaknál a szegénység azért nem számított, mivel itt valószínűleg azonnal rangot és vele járó birtokot kaptak.

Konzekvencia: őshonos letelepedett földművelő népként pedig mindig is itt éltünk a Kárpát-medencében, a többi, genetikánkban, kultúránkban és persze sorsunkban rokon, de más nyelvű „sclavi” népekkel együtt.

Ezek után már könnyen választ adhatunk „A honfoglalás kérdései” című bevezetőben feltett két kérdésre is:

Miért tudtak a honfoglalók azonnal kalandozni?

Mert egy működő gazdasággal rendelkező, viszonylag sűrűn lakott, letelepedett népességű területet foglaltak el. Nem kellett téli szállást építeni, élelmet felhalmozni, a térség biztonságos megvédése pedig kevesebb embert igényelt a meglévő védművek miatt. Ezek vagy készek voltak, vagy a meghódított népesség gondoskodott róla.

A helyzetüket humorral körítve: és hogy ne unatkozzanak, ***elmentek kalandozni.***

Miért csak a magyar magyaráz?

A válasz pedig az eddigiekre támaszkodva szinte magától értetődő: abban az időben, amikor a magyaráz szó keletkezett, a magyarnak mondott hódító, akinek el kellett mondani valamit, türk, vagyis török nyelvű volt. Jelentése így: „mond el neki türkül”.

Idővel a türk nyelvű népesség, úgymond elfogyott illetve nyelvét veszítve lassan beolvadt. A kifejezés viszont megőrződött és a szókincsünk részévé vált „érthetően elmond” jelentéssel.

Állítólag egyedülálló, a világ nyelveinek egyikében sincs a „magyaráz”-hoz hasonló szóhasználat. A kifejezés eredetét tekintve ezen nem is lehet csodálkozni.

---

⁵⁰ Szakszin egykori város volt a Volga alsó folyásának. Pontos helye ismeretlen. Egyesek Itillel, az egykori kazár fővárossal azonosítják.

8. Hont elfoglalók őshazája

Ha a ma magyarnak nevezett nép őshonos, akkor a Kárpát-medencébe érkező fegyveres népcsoportok csak hódítók, másképpen fogalmazva hont elfoglalók lehetnek, a királyi szkítáktól kezdve Árpád népéig.

A hódítókból pedig, mint a hatalmat gyakorló nemesi rétegben, jó okkal maradt meg az a származástudat, hogy ők keletről, az egykori őshazájukból érkeztek. Sajnos, ez a gondolat kivetítődött a valójában őshonos köznépre is, és maradt ránk egyúttal a magyar elnevezés, ami az őshaza keresésünk pár évszázados tévelygését okozta.

A középkori, latin nyelven írt magyar krónikák egyértelműen ugyanakkor a népnek kétszeri bejövételéről beszélnek, és kapcsolják össze Attila hunjait Árpád magyarjaival, de még említés szintjén sem szólnak a régészet által igazolt, más forrásokban leírt avar korszakról és szereplőiről.

Bíborbanszületett Konstantin már idéztük, az ő leírása szerint Árpád népe türk és kabar törzsekből állt. A kabarokról bizonytalan információink vannak, de a feltételezések szintén türk nyelvű közösségek voltak, akik a kazár törzsszövetségből szakadtak ki. Ahonnan elindulnak - az őshaza - az akkori kazár birodalom területén volt, amely élén szintén egy türk vezető réteg állt.

Viszont azzal, hogy már tudjuk, hogy egy türk nyelvű őshazát kell keresnünk, sokkal több lehetőség áll rendelkezésünkre, és talán már nem is olyan nehéz beazonosítani, hogy kik voltak valójában a honfoglalók, és honnan jöttek.

Árpád népének keleti származástudatát Julianus barát küldetésének ténye is megerősíti. Julianus első, 1235-36-os útja során, megtalálni vélte az egykori őshazát – a neki tulajdonított kifejezéssel Magna Hungariát - a Volga és a Káma vidékén, és beszélt az otthon maradtakkal. Megjegyzendő, hogy a latin nyelvű⁵¹ jelentésben kizárólag az „Ungar” alak változatai találhatóak. Például az útbaigazító magyar asszony „Mulierem Ungaricam”, a Nagy-Magyarország pedig „Ungariae Magnae” szövegalakban szerepel, igaz csak egy helyen, a címben. Riccardus barát leiratának fordítása⁵² szerint magyarokkal találkozott és magyarul beszélt velük, és az elválás óta eltelt idő ellenére viszonylag jól megértették egymást.

Csak hogy, Bíborbanszületett Konstantin szerint a magyar egy volt a honfoglaló hét türk törzs közül és valószínűleg a nyelvük is egy türk nyelvjárás volt. Az pedig nem szerepel a levélben, hogy Julianus milyen nyelven beszélt velük. Csak annyi, hogy megértették egymást. Két eset lehetséges. Vagy az egykori honfoglaló magyar törzs türk nyelvén beszéltek, vagy a Kárpát-medencei őshonos nép ma magyarnak nevezett nyelvén. Első esetben a türkökkel találkozott Julianus, a második esetben pedig egy keletre szakadt magyar nyelvű népcsoport lehetett, akikre véletlenül talált rá. A türk nyelvűek mellett szól az az érv, hogy tudtak a nyugatra származott rokonságról, míg a mai magyar nyelvet beszélőknél ez pont fordítva lenne, ők származtak el keletre. Sajnos erre nagyon nehéz korrekt választ adni, mivel nincs megfelelő információ. Itt feltételezésekre vagyunk utalva.

Az tény, hogy Julianus barát első útjának idején a túlnyomóan türk eredetű magyar nemesi réteg még létezett, amit majd Batu kán hadai, a bekövetkező 1241-42-es támadás során kilencven százalékban elpusztítanak. Az akkori nemesi réteg még ismerhette az eredeti – türk - nyelvet, vagy tudott a keleti türk nyelvű eredetről és olyan követeket küldött, akik szót érthettek az őshazában maradtakkal.

⁵¹ Ricardus Frater De Facto Ungariae Magnae Fr. Ricardo Ordinis Ff. Praedicatorum Invento Tempore Domini Gregorii IX. (E Codice Seculi XIII. Bibliothecae Vaticanae.)

⁵² A Julianus első útjáról készült jelentés 1237-ből Nagy-Magyarország dolgáról, melyet Riccardus fráter szerzett IX. Gergely pápa idejében (Fordította Györfly György) Mj: Julianus barát és Napkelet fölfedezése, Budapest, Neumann Kht., 2002 (Györfly György és Gy. Ruitz Izabella.)

Következzen egy harmadik forrás, a Nesztor-krónika⁵³ ránk vonatkozó mondatai. Megjegyzendő, hogy a forráskritika általában bizonyos fenntartásokkal kezeli a benne foglaltakat, mivel több utólagos bejegyzés történt a krónikába, kiszolgálva a felmerülő hatalmi igényeket. Ezek tisztázása gyakran lehetetlen feladatnak bizonyult. Emellett időrendi problémák is felmerültek, igaz, ezekre esetleg választ adhat az *eltévedt időszámítás elmélete*. Ezért a ránk vonatkozó mondatokból csak azokat az információkat vizsgáljuk, ahol nem igazán merül fel a hatalom befolyásoló igénye.

„Amikor a szláv nép, mint mondtuk a Duna mellett élt, a szkitáktól, mégpedig a kazároktól jöttek azok, akiket bolgároknak neveznek, és letelepedtek a Duna mentén, és a szlávok társtelepesei lettek.

Majd ezután a fehér ugorok jöttek és örökölték a szlávok földjét. Ezek az ugorok Hérakleiosz császár korában (AD 610-641) jelentek meg, és Khoszrou perzsa császár ellen is harcoltak.

És ebben az időben tűntek fel az avarok (eredeti kifejezéssel: oborok), akik harcoltak Hérakleiosz császárral, és kis híján el is fogták. Ezek az avarok harcoltak a szlávokkal és elnyomták a szintén szláv duléb-okat.

Az avarok (oborok) erősek és büszkék voltak, de az Isten haragjában elveszté őket, mert hírmondójuk sem maradt; és ma is van az orosz mondás: eltűntek, mint az avarok (más értelmezésben: nemesek), kiknek se utódjuk, se örökösük nem maradt...

...utánuk érkeztek a besenyők, majd később a fekete ugorok (Árpád magyarjai) vonultak Kijev mellett Oleg idejében (AD 879-912).

Az idézett szövegben a következő népnevekkel találkozunk: a szlávok, a szkiták, a kazárok, a bolgárok, a fehér ugorok, az avarok, a duléb-ok, besenyők és a fekete ugorok.

A szlávokat már értelmeztük „*A letelepedettek és a hatalmi réteg*” című részben. Az ottani értelmezést megerősíti az a tény, hogy a Nesztor-krónika hatalmi igény által irányított utólagos beírásainak egy része az időben később létrejövő „szlávság” gondolatát vetíti vissza, bizonyos értelemben anakronizmust létrehozva.

A szkitákat és a kazárokat azonos népességként azonosítja a szöveg. A kazárokról és a bolgárokról, pedig mint türk népcsoportokról beszél az história. A „duléb” pedig egy legyőzött őshonos nép vagy vezető réteg lehetett.

A fehér és a fekete ugorok már érdekesebb vonal. Már csak azért is, mert a feketéket Árpád népével azonosítják a fordítók, míg a fehérrel kissé bizonytalanabbak, pedig az ugor név miatt mindkettő egy népcsaláddhoz tartozhatott. Ahhoz, hogy előre jussunk, fontos tisztázni, mit jelent a fehér és a fekete színjelölés a népnevek előtt.

***Kínai és más források szerint a színnevek a nomád népeknél a törzsek égtáj szerinti földrajzi elhelyezkedésére utaltak. A fehér szín nyugatot, a fekete északot, a kék keletet, a vörös pedig déli irányt jelölte.*⁵⁴**

Példaként idézhetjük a jelen fehérorosz népességét, akik a hagyományosan oroszoknak nevezett népességtől nyugatra találhatóak.

⁵³ A Nesztor-krónika - Elmúlt idők krónikája - órosz őskrónika, ami Kelet-Európa, és a Kijevi Rusz történetét dolgozza fel kb. 850-től 1110-ig, 11–12. századi szerzetesek összeállításában. A krónikát Kijevben állították össze 1113 körül, több korábbi műből. Utolsó szerzőjéről, Nesztorról (~ 1056-1114) kapta nevét.

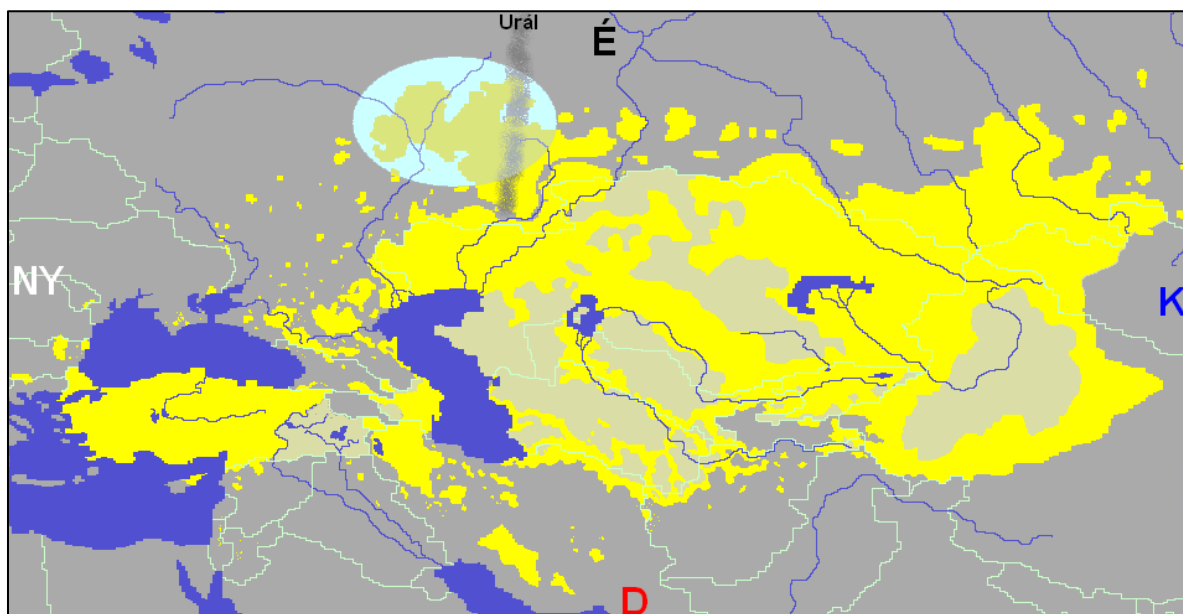
⁵⁴ Tóth Sándor: A fehér és fekete magyarok kérdéséhez. In: Acta Universitatis Szegediensis : acta historica, (75). pp. 3-9. (1983) L. de SAUSSURE: Le système cosmologique Sino-Iranien. Journal Asiatique 1923. 235—297.; O. PRITSAK: i. m. 376—383. ; H. LUDAT: i. m. 138—155. ; NÉMETH GYULA (szerk.): Attila és hun-jai. Bp. 1940. 112—113. (a vonatkozó részt VÁCZY PÉTER írta).

A fekete, vagyis az északi ugorokkal kezdünk. A forrás szerint Kijev alatt, illetve mellett vonultak el, jóval északabbra, mint a népek országútjaként számon tartott Al-Duna vonala, és északabbra, mint ahol a türk nyelvcsalád népei jelenleg is élnek. A vonulás Oleg uralkodása alatt történt - AD 879-912 - ami egybeesik az Árpád-féle honfoglalás idejével. Ezért a fekete (északi) ugorokat Árpád népével azonosítják a szakértők.

Ha összevetjük Julianus útjának végét, a vélt magyar őshaza állomását, az északra eső türk népesség honfoglalás-kori és a mai elhelyezkedését egy térképen, akkor tulajdonképpen ugyanoda jutunk. Az Ural hegységtől délnyugatra eső részre, a Volga és a Káma összefolyásának vidékére. A fekete ugorok (északi türkök) hazájába, az annyira keresett Magna Hungáriába, vagyis a Julianus által megtalált „Ungariae Magnae”-ba. Jelenleg ott élő türk népek a csuvasok, a tatárok és a baskírok.

Az alábbi ábrán a türk nyelvcsalád belső-ázsiai részének jelenlegi elhelyezkedése látható, külön megnevezések nélkül⁵⁵. Kb. az árnyalt ellipszis takarja a fentebb kiemelt térséget. Jól láthatóan a nyelvcsalád északra eső részén találhatóak és így joggal feltételezhetjük, hogy ők a fekete türkök, illetve fekete ugorok.

Vagyis megtaláltuk Árpád honfoglaló népének őshazáját, és az őshazában maradtak ma is itt élő utódait.

⁵⁵ Az ábra Postmann Michael munkáját felhasználva készült. Fontos megjegyezni, hogy a türk népek színjelzése olyan helyeken is összefüggően jelenik meg, ahol ma nem alkotnak valós többséget, de jelen vannak.

Meglepő genetikai kapcsolatot fedtek fel egy 2019-ben megjelent tanulmány⁵⁶ szerzői a mai magyar népesség, a Volga-Urál vidékén élő török nyelvű népesség és az obi-ugor (hanti és a manysi) népesség között. A Magyar Tudományos Akadémia őstörténeti témacsoport kutatói - Németh Endre, Fehér Tibor és kutatótársaik - még 2013-ban közzétett publikációjukban kimutatták, hogy a mai magyarság apai ágában - vagyis az Y- kromoszóma örökítőanyagában - van olyan közös komponens (Hg N3a4-B540), amely nem jelenik meg a környező közép-európai népek génjeiben. A további kutatás célja volt, hogy milyen közös genetikai örökségünk van a hantikkal és manysikkal, és hogy hol bukkan fel még ez a bizonyos közös komponens.

Észt kutatók bevonásával⁵⁷ történő közös munka során 46 eurázsiai populációt vizsgáltak meg. Kiderült, hogy a korábban azonosított apai ágú közös genetikai komponens az obi-ugorok 15-27 százalékában jelen van, de meglepően a baskírok népességében még nagyobb százalékban fordul elő (~30-60%), ezenkívül megtalálható még a volgai tatárok (3-5%) és a magyarok (1-4%) között is. Ugyanakkor teljesen hiányzik a Volga-Urál vidék finnugor népességeiből, például az udmurtokból, marikból, komikból, mordvinokból és persze az északkelet-európai népességből is.

A kutatás a hivatalos finnugor származáselmélet égisze alatt zajlott, így a tudományos kutatók az Árpád-féle honfoglalási eseménysorban gondolkodtak. Ebből kiinduló feltételezésük szerint valószínűleg a Julianus barát által Magna Hungariában megtalált magyarok genetikai nyomaira bukkanhattak, és a Julianus-i őshaza magyar maradéka a baskírokba és a volgai tatárokba olvadhatott be. További elgondolásuk, hogy a Magna Hungariában még sokkal magasabb lehetett az ugor eredetű elemek aránya a magyar génkészletben, mint a Kárpát-medencei magyarság körében, és ez az elem az elmúlt viharos ezer év folyamán – a népességek keveredésével – tovább csökkent.⁵⁸

Elméletünk szerint a hivatalos finnugor származáselmélet alap gondolata téves és a Volga-Urál vidék fekete (északi) türk népessége jött be a Kárpát-medencébe Árpád vezetésével és hozta magával a rá jellemző apai ágú Y-kromoszómát. A magas, 30-60 százalék a jelentősen kisebb létszámuk és az Árpád-kor történelmi viharai miatt csökkent le mára a tízszeres létszámú magyarság körében 1-4 százalékra.

A alábbi képen a N3a4-B540 jelzésű Y-kromoszóma százalékos értékei és valószínűsíthető terjeszkedése láthatóak. Az Y-kromoszóma forrása a logikusan a legnagyobb értéket mutató hely. Az alacsonyabb százalékokértékek a népek különböző mértékű keveredése során alakultak ki.

⁵⁶ Post, H., Németh, E., Klima, L. et al. Y-chromosomal connection between Hungarians and geographically distant populations of the Ural Mountain region and West Siberia. Sci Rep 9, 7786 (2019). <https://doi.org/10.1038/s41598-019-44272-6>

⁵⁷ Richard Willems, (Észt Akadémia volt elnöke), és a genetikai vezető kutatói, Siiri Rootsi, valamint Helen Post.

⁵⁸ Forrás és link: A Magyar Tudományos Akadémia honlapja/Julianus barát keleti magyarjainak genetikai nyomára bukkanhattak a kutatók - 2019. május 28. (https://mta.hu/tudomany_hirei/)

Következtetések a Kárpát-medencei, a Volga-Urál-i és az Urálon túli népek kapcsolatáról:

- 1. A magyarság és nyelve őshonos a Kárpátok karéjában, az Urálon túli hantik és manysik pedig magyarhoz hasonló szavakat használnak.**
- 2. A magyar nyelv nem jöhetett az Urál vidékéről, a hantik és a manysik pedig nem jártak a Kárpátokban.**
- 3. A két, közös élettérben soha nem élő népcsoport ezért csak az Y-kromoszómás népcsoport kapcsolja össze. Ez az a nép, amelyik mindkét népcsoporttal találkozott.**

Persze, ez lehetett egy kisebb, nomád életmódú, korai fejlettségi szinten álló magyar nyelven beszélő, vagy csak magyar szavakat használó népcsoport, ami elkeveredhetett az Urál-vidékre, és a sztyeppe-erdő határvonalán érintkezhetett is az erdőlakó népekkel, de erről más bizonyíték a hasonló szavakon és némi genetikán kívül nincs, hacsak Julianus barát őshazai magyarokról szóló leírását nem tekintjük annak. Ennek okán felmerül néhány kérdés:

Az Y-kromoszómán kívül még mit vehettek át a fogadó népek, a manysik és a hantik, illetve a Kárpát-medencei magyarok a közvetítő néptől? Az Y-kromoszómás közvetítő nép milyen szavakat használt? A honfoglalás előtti őshonos népesség vajon milyen szavakat használhatott?

Természetesen, erre nem tudok választ adni, de azt hiszem, a terület szakemberei sem. A honfoglalás után az uralkodó rétegnek viszont lehetett olyan befolyása, hogy az általa uralt, kezelt területeken használt saját szavait bevezesse, illetve kicserélje a köznyelvbe. Például a számjegyeket.

Még egy apróság. Az Árpád-kor előtt a Kárpát-medencei őshonos népességben a kérdéses genetikai elem valószínűleg nem volt jelen mérhető értékben, hasonlóan a környező közép-európai népekhez.

A magyar megnevezésünket egy bejövő népességről - a magyarokról, illetve a *madjarokról* – örökölhettük, ahogyan a bolgárok az *ősbolgár türk* népről. A korabeli források onoguroknak nevezi őket. Állítólag a bolgár népnév levezethető az ótörök nyelvből, ahol a „*bol*” gazdagot, hatalmasat jelent. A hatalmat megragadó *ősbolgárok* lassan beolvadnak az alapnépességbe, nyelvükkel együtt. Ugyanúgy, mint a mi *ősmagyarjaink* és nyelvük, csak mai bolgár nyelv a szláv nyelvcsaládba tartozik, ezért felismerhető volt az *ősbolgárok* nyelvi beolvadása.

A mai magyar nyelv viszont különbözik mindegyik szomszédos nyelvtől, nyelvcsaládtól, ezért feltételezték róla a keleti származást.

A *madjarok* egy létező, *török nyelvű* népcsoport a kazahsztáni Torgaj-vidéken, akiket nemrég fedeztek fel. Létszámuk ma pár ezerre tehető. A vizsgálatok szerint a földrajzilag körülöttük elhelyezkedő népekhez képest talán a *madjarok* állnak genetikailag legközelebb hozzánk. Valószínűsíthető, hogy Árpád bejövő népeinek őseiről, rokonairól van szó, akik aztán elkeveredtek, beolvadtak az alapnépességbe a történelem viharai során. Ezért találhatók meg bennünk ezek a keletről jött gének, de csak egy-négy százalékban, és ezért vannak nyelvünkben türk és iráni eredetű szavak.

Ugyanakkor, azt mindenképp ki kell jelteni:

A több mint ezer éves magyar állam létrejötte és fennmaradása egyértelműen és kétségszűnően ennek a keletről érkező honfoglaló türk réteg leszármazottainak köszönhető.

9. A fehér ugorok népe

Mivel Árpád népe, azaz a fekete ugorok és vezetőik bizonyíthatóan türk nyelvűek voltak, nem lehet nagy tévedés azt állítani, hogy a fehér ugorok is a türkök közé tartoztak. László Gyula a griffes–indás kései avarokat azonosítja a fehér ugorokkal.

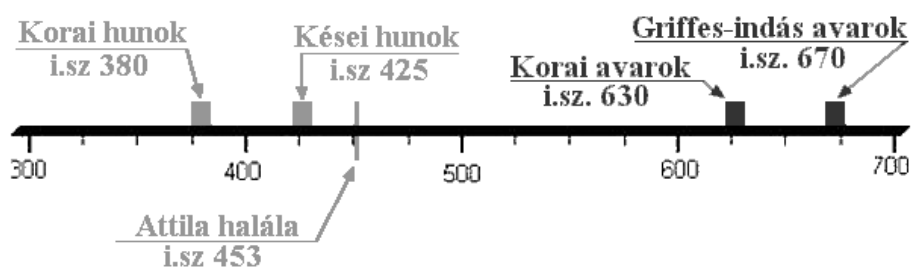
Ezen a ponton röviden szólnunk kell az *eltévedt időszámítás* elméletéről, hogy tisztán lássuk a fehér ugorok kapcsolatát Attila és Árpád népével.

Az őstörténetről szóló gondolatsor eredetileg az *eltévedt időszámítás* elméletének pár oldalas utószavaként indult. A magyarság őstörténete nem kötődik szorosan az abban leírtakhoz, azonban a honfoglalás előtti időszakot 247 évvel megkurtyítja, ezért jobbnak láttam, ha röviden leírom, mit is gondolok a honfoglalás koráról, rólunk és a Kárpát-medencei népekről. Az anyag pedig egyre bővült, és gyorsan túlnőtt egy rövid utószó terjedelmén. Végül leválasztottam az *eltévedt időszámítás* elméletéről és egy alaposan kibővített, önálló tanulmány lett belőle. Ugyanakkor, a megértést segítő, fontos bemutatni, hogy Attila hunjainak és Árpád magyarjainak bejövetele közti időszak hogyan is változik az *eltévedt időszámítás* elmélet által.

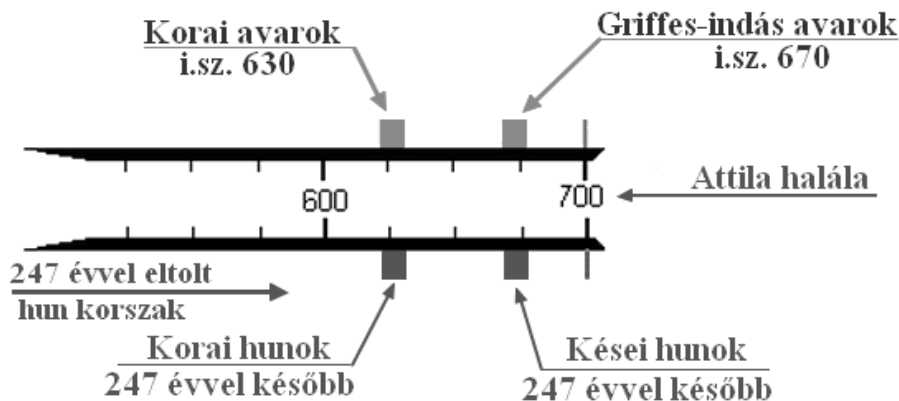
Az *eltévedt időszámítás* kivonata (absztrakt): Az elmélet bizonyítani kívánja, hogy a mai időszámításunk az arszakida időszámítás, amelyet egy jóhiszemű félreértés miatt vezetett be a nyugat-római kereszténység, körülbelül az 1100-as évek végén. A félreértés oka az 1100-as éveket jegyző időszámítás nevében szereplő Úr (Domini) kifejezés, ami miatt Úr Jézus születésétől számolt időszámításnak gondolták az egykori pártus birodalom éráját. Az időszámításunk valójában I. Arszak uralomra kerülésétől számítható. Következésképpen egy tévesen összeállított kronológia és jónéhány történelmi rejtély, mivel a félreértés miatt az indulási évhez Augustus császár kora került. A művelettel a római kor és a hozzá kapcsolódó valamennyi ókori esemény 247 évet hátrébb tolodott, törvényszerűen létrehozva benne a sötét középkort. Az elmélet több történelmi rejtély megoldását találta meg a helyretett kronológiában. Így a betlehemi csillagnak nevezett jelenségeket. Magyarozatot talált számos éra kezdetére: az etióp, a kopt, az örmény, a Diocletianus-i és a világ teremtésétől számolt időszámításokéra. Bizonyítja, hogy az időszámítás bevezetése után az eredeti, pártus éraban írt évszámokat átszámolták, majd átnevezték a XIII. századtól használt alakra. A kutatás számos csillagászati eseményt társított történelmi eseménnyel, 247 évvel később, igazolva vele több történelmi dátumot. Bizonyítja a Dionysius-i húsvéttábla utólagos módosítását. A megnevezés eredeti szándéka az „eltévesztett” jelző volt, amely pontosan azt adja vissza, hogy mi történt az időszámításunkkal.

A Kárpát-medencei hun és avar korszak eseményei a plusz 247 év nélkül egymáshoz képest igen érdekesen alakulnak. A hun korszak évszámai a római korhoz vannak kötve, így 247 évvel előrébb jönnek. Az avar kor viszont a régészet által van a 670-es évszámhoz rendelve, így marad a helyén az arszakida időskálán.

A két korszak eseményei a plusz 247 üres évet tartalmazó idővonalon ábrázolva a következőképpen helyezkednek el:

Az alábbi ábrán a 247 évvel előrehozott hun korszak:

Az áthelyezett hun korszak eseményei pontosan egybeesnek a Kárpát-medence avar korszakának eseményeivel.⁵⁹

A jelen tanulmányhoz kapcsolódó állítások: a hun és az avar korszak egybeolvad a sötét középkor eltűnésével, és már volt róla szó, hogy a régészet által igazolt avar bejövetelről a középkori magyar krónikákban semmit nem találunk. Attila hun népei után csak Árpád magyarjainak bejöveteléről írnak.

Az elmélet kettős honfoglalás fejezetében történt állítás alapján a griffes–indás kései avarok azonosak Attila hun népével, vagyis a fehér ugorokkal, így nem maradt más teendő, mint megkeresni, hogy honnan jöhetett a fehér ugorok népe. Fehér jelzős népet keresve közép-Ázsiában, i.sz. V század körül – az eltévedt időszámítás szerint az ÚR/AD VII. század - a heftaliták, azaz a fehér hunok birodalma azonnal szembe ötlük.

A fehér hunok birodalma a mai türk nyelvcsalád nyugati részén volt, ezért kapták a fehér jelzőt. A heftaliták már az i.e. I. századtól itt éltek, de birodalmat csak az V. században tudtak alapítani, és a VI. században már a *nyugati (fehér) türk birodalom* található a helyükön. Innen származhat az ó-orosz krónika szerinti *fehér ugorok népe, akik harcoltak Khoszrou perzsa császár ellen.*

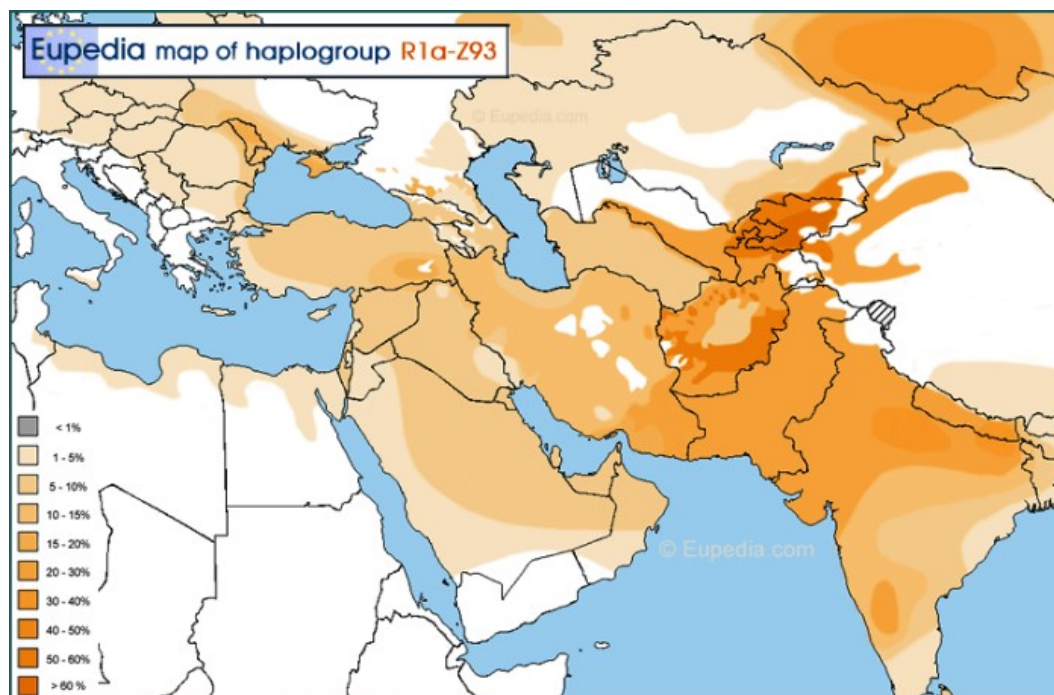
A perzsa császár pedig II. Huszrau szászánida király lehetett, aki AD 591-től 628-ig volt a szomszédos Szászánida, vagy más néven, az Újperzsa birodalom királya.

Ebből a „fehér” jelzős birodalomból indulhattak útra a Kárpát-medencébe beérkező, és a Római birodalom felbomlását előidéző korai, illetve a kései hunok, akik létrehozzák Attila hun birodalmát.

⁵⁹ Idézet Szekeres Sándor: Az eltévedt időszámítás elmélete (2022) (pdf) IV/9. A kettős honfoglalás című fejezetéből

Ide kapcsolódik az elmúlt évek egyik genetikai szenzációja. Az első hitelesen beazonosított Árpád-házi uralkodó - III. Béla - maradványait vetették alá DNS vizsgálatnak⁶⁰. A vizsgálat eredménye szerint III. Béla a Z2123 alcsoportoz tartozik. Az alábbi kép⁶¹ mutatja az alcsoport előfordulási gyakoriságát.

Talán nem is csodálkozunk, hogy a legnagyobb gyakoriság az egykori heftalita vagyis a fehér hunok birodalmán belül van.

A Nesztor-krónika a fehér ugorok után megjelenő népet *obornak* nevezi meg. Feltehetőleg ők lesznek az avarok, akik az Attila halála utáni hatalmi harcokból győztesen kikerült vezető réteget alkották. Idővel fokozatosan beolvadnak az alapnépességbe, és úgy eltűnnek, hogy „*se utódjuk, se örökösük nem marad*”, ahogyan a Nesztor krónikák orosz közmondása állítja.

⁶⁰ Az Árpád-ház eredete – III. Béla király csontjainak tanúsága (<https://mttmuzeum.blog.hu>) Szerzők: Bernert Zsolt (MTM Embertani tár), Fehér Tibor, Németh Endre, Varga Dániel

⁶¹ Forrás: https://www.eupedia.com/europe/Haplogroup_R1a_Y-DNA.shtml

10. A volohok rejtélye

„ (...) És miután keletről jöttek, átkeltek a nagy hegyeken (a fekete ugorok), amelyeket Ugor hegyeknek neveztek (=Kárpátok), és harcolni kezdtek az ott lakó volohokkal és szlávokkal. Azelőtt ugyanis szlávok éltek ott, és a volohok elfoglalták a szlávok földjét, azután pedig a (fekete) ugorok elűzték a volohokat, és örökölték azt a földet, és letelepedtek a szlávok közé, behódoltatván őket maguknak, és ettől kezdve nevezték azt a földet Ugorska-nak”.

A Nesztor-krónika 6406-ik événél (AD 898.) leírt szöveg fordítása

A „voloh” nép beazonosítását illetően számottevő eltérések vannak Nesztor-krónika különböző fordításaiban. A krónikában három helyen is szereplő népnév pedig egyértelműen egyazon népre vonatkozik. Egy 1930-ban kiadott angol fordításban⁶² már három különböző nép megjelölésére is használták. A varég szállásterületekről szóló mondatban „franciáknak” (French), Európa korabeli népeinek felsorolásánál „olasznak” (Italians), és a fekete ugorok honfoglalásánál pedig románoknak, vagyis „vlahoknak” (Vlachs) fordították a voloh népvét. A felsorolt három megnevezés elfogadása esetén is találunk logikus megoldást: mégpedig azt, hogy mindhárom megnevezett nép a Római Birodalom területén belül élt.

A 10-11-ik századi orosz kultúrkörben pedig az egykori római birodalomhoz tartozó népeket illethették egy és ugyanazon névvel, azaz a „voloh” kifejezéssel.

A voloh népnév eredetének megerősítésére van egy másik, viszonylag egyszerű válasz, ami egyúttal igazolja, hogy a mai magyar nyelv már a honfoglalás előtt itt volt a Kárpát-medencében. A voloh, a vlah és a vlasi népnév nagy valószínűséggel ugyanarról a töről fakad. A korai latin írásban az „u” hangot „v” alakban írták. A vlah népnév így ulah-nak is olvasható, egy korai forrásban fellelhető az ulahusz alak. A vlasi pedig ulasi, azaz olasz.

Hasonló népnév ismert a magyar nyelvben, az oláh, a mai románok egykori neve és az olasz. Az első mai napig gyakori családnév is egyben, a másikat pedig most is használjuk népnévként. Bármilyen furcsa is tehát, a románok és az olaszok megnevezése egy töről fakad⁶³.

További információt kaptam a honlap fórumán keresztül egy kedves Olvasómtól⁶⁴, aki nem is olyan régen a következőket írta:

...volohok valójában olaszt jelent. Lengyelül Olaszország neve Wlochy. Az olaszok pedig az egykori római birodalom utódnépe. Tehát ezen az úton arra a következtetésre jutunk, hogy az egykori római birodalomról lehet itt szó.”

Kiegészítve a Nesztor-krónika rólunk szóló mondatát:

A hont elfoglaló fekete ugorok - fekete türkök - elűzték az volohokat - uralkodó utódnépet - és letelepedtek a szlávok - itt élő őshonos népek, köztük a mai magyarság - közé, behódoltatván őket maguknak, és ettől kezdve nevezték azt a földet Ugriának - Bíborbanszületett Konstantin írásában Türkiának.

Azt hiszem, ezzel sikerült a két, körülbelül egyidős forrás – Nesztor és Bíborbanszületett Konstantin - állításait összekapcsolni és párhuzamba állítani.

⁶² Samuel Hazzard Cross, Olgerd P. Sherbowitz-Wetzor. The Russian Primary Chronicle – Laurentian [1930]

⁶³ A mondat forrása: Olasz fórum: Digó, olasz, talján (szótörténet 2.)

⁶⁴ Az információ Ókrös Gábortól származik.

11. Morzsák a Kárpát-medencéből

Ha a magyar nyelv Kárpát-medencei eredetű, akkor miért nincs nyoma a honfoglalás előtti évszázadokból? Vagy ott vannak, csak nem „akaróznak” magyarul értelmezni őket? Vajon találunk-e, felismerhetőek-e olyan kifejezések, amelyek megerősítik nyelvünk Kárpát-medencei honfoglalás előtti jelenlétét és származását? Ezekről lesz szó a következőkben. A felsorolt példák egyike sem perdöntő, csak elszórt információmorzsák, amelyek összességében mégiscsak mutatnak valamilyen irányba.

Cassius Dio a pannóniai népekről

Cassius Dio az egykori görög származású, római hivatalnok, konzul és történétíró (AD 155-235) a következőket írja⁶⁵ Pannónia népeiről:

„Augustus idejében nem volt ott város, hanem falvanként vagy a vidéken szétszórt egyes házakban laktak nemzetségek szerint. Nem volt a nemzetnek egy közös kormánya, nem volt közös gyűléshelyük, közös uralkodójuk. Háború idején százezer embert tudtak volna kiállítani, de nem tudták összegyűjteni a fejetlenség miatt.”

Két figyelemreméltó információt mond el nekünk a görög származású Cassius Dio:

Az első, a hadviselésről szóló krónikák szerint - jó esetben - tíz ember tud egy katonát kiállítani, tehát minimum egymillió népegről beszélünk Pannóniát illetően, ami egyáltalán nem felel meg a lényegében üres térség víziójának, amit megerősít a vidékről szóló részlet. A leírás az alföldi tanyavilágra emlékeztet.

A második, a közös kormányzat hiányában fennálló fejetlenség. Ezzel kapcsolatban egy politikai anekdotát idézek:

Henry Kissingeren, az egykori neves amerikai külügyminiszteren számon kérte valaki, hogy soha nem tárgyal Európával. Mire a külügyminiszter visszakérdezett: - Tessék mondani: kit kell felhívnom, ha Európával akarok beszélni?

Vetítsük ki e frappáns választ a mai Kárpát-medencében élő népekre:

Kit kell felhívni, hogy a palócokkal beszélhessen? Kit kell felhívni, hogy a matyókkal, a jászokkal, a kunokkal, a székelyekkel, barkókkal vagy a csángókkal beszélhessen?

Elnézést, ha valamelyik magyar etnikumot kihagytam. A lényeg, az itt élő, azonos nyelvet beszélő népesség csoportjai a mai napig így élnek. Egyiknek sincs önálló közösség vagy államalkotó kormánya, ha van is valamilyen újabb keletű kezdemény (pl. a székelyeknél és a jászoknál) csak névleges jogkörökkel rendelkezik.

Karakteres, erős állami vezetést a keletről jött türk népek hoztak létre (Attila vagy Árpád népe), az utolsó az Árpádé, és már több mint ezer éves. Cassius Dio leírása Pannóniáról a mai napig érvényes a Kárpát-medencén belül élő népcsoportjainkra.

⁶⁵ Ókori lexikon I-II. Szerk. Pecz Vilmos. Budapest: Franklin Társulat, 1902-1904.

Kik azok a jazygok?

Szinte minden magyar történelmet tanulónak feltűnhetett, hogy a római korban élt „jazygok” helyén ma a „jászok” élnek, és ahol élnek a mai napig Jászságnak nevezik. Fura elgondolás alapján, a XIII. században jöhettek be valahol „suttyomban” a kunok oldalágán, írásos nyom nélkül.

Hivatalosan: a jászok egy indoiráni nyelvűnek tartott népcsoport, akik egykor a szkíta népek körébe, a szakák csoportjába tartoztak. A masszageták, majd az alán nevet viselő szövetség részesei voltak. A jászok megszólítása az ókorban a Szir-darja és az Amu-darja alsó szakaszánál élő „ászi” nép nevére vezethető vissza, és a Kaukázusban élő oszétokat tartják a mai jászok rokonainak. A jászok egyik csoportja Magyarországra a kunokkal települt be, bevándorlásuk folyamata azonban csak a 14. században fejeződött be. Nyelvüket – hivatalosan – a 16. századra felcserélték magyarra, népi azonosságukat azonban megőrizték. A jászokat - „Jasso” alakban - legkorábban 1245-ben említik.

Szegény jászok, még rosszabb helyzetben vannak, mint mi, az *úgymond* magyarnak nevezett népesség. Mi legalább bejöhettünk a honfoglalás idején. A jászok mai őstörténetét a vélt származás alapján állították össze, tévesen a velük azonosnak gondolt indoiráni eredetű népek történelmére építve. Véleményem szerint semmi közük hozzá. Ők is őshonosak, velünk együtt.

A jászok, hasonlóan, mint az ősi székelyek, székekbe szerveződtek és kapitányokat választottak. Az egy közösségben élő jászok szervezeti kerete Berényszék volt.

Nem áll módomban a római-kori „jazygok” zajos történelmének bemutatása, de az kijelenthető, hogy nem voltak a római birodalom alattvalói és bizonyára büszkék lehettek szabadságukra, ahogyan a kiváltást, a redemptio-t kiharcoló jászok.

Ha a ma magyarnak nevezett nyelv a római korban - *jazygok* korában - itt volt a Kárpát-medencében, a latin nyelvű írástudóknak igencsak meggyűlhetett vele a bajuk. Az akkori latin ábécének 23 betűje volt. A mai magyar nyelv viszont 39-40 hangot különböztet meg - szakember által adott információ - valószínűleg akkor sem volt kevesebb.

Alább a latin ábécé és alatta a mai magyar ábécé betűi, mellőzve a Q W X Y betűket és a nyílt A és E hangokat:

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

A Á B C Cs D Dz Dzs E É F G Gy H I Í J K L Ly M N Ny O Ó Ö Ő P R S Sz T Ty U Ú Ü Ű V Z Zs

Bármilyen szintű nyelvészeti hozzáértés nélkül is jól látható, hogy már számában is kevés ahhoz, hogy a latin írás pontosan vissza tudja adni a feltehetőleg már akkor is magyarul beszélő *jazygok* által kiejtett szavakat, elnevezéseket. Például a 'jászok' szót. A tapasztalat az, hogy nem is igazán iparkodtak vele, inkább elnevezték ők maguk, latinosra.

A derék Cassius Dio szerint, például Pannóniát állítólag egy panni, pannus nevű köpenyeg-szerű ruhadarabról nevezték el (ponyva, panyóka?). Ugyanott írja le, hogy a görögök paionoknak is nevezik őket, de tévesen, mert ezek délebbre élnek. Ez olyan *palócosan* hangzik az évezredek homályából.

Feltehetőleg a „jászok” és a „jazyg” ugyanakkor népességnek az elnevezése, akkor is, ha ez ugyanolyan kapott név lenne, mint a mai magyar megnevezésünk. Mivel a mai Duna-Tisza-közére és Tiszántúlra is „jazyg” fennhatóságot feltételeznek a szakemberek, valószínűleg alájuk tartozott a többi egynyelvű népcsoport is, a palóc, a matyó, és így tovább.

Ammianus Marcellinus csatakiáltása

Ammianus Marcellinus „*Rerum Gestarum Libri Qui Supersunt*”⁶⁶ című, eredeti latin nyelvű művében a XIX. könyv XI. fejezetében következőket találja az olvasó:

„*Visoque imperatore ex alto suggestu iam sermone parante lenissimum meditanteque allgoqui uelut morigeros iam futuros quidam ex illis furore percitus truci calceo suo in tribunal contorto „marha, marha”, quod est apud eos signum bellicum, exclamauit eumque secuta incondita multitudo uexillo elato repente barbarico ululans ferum in ipsum principem ferebatur, qui cum ex alto despiciens plena omnia discurrentis turbae cum missilibus uidisset reiectisque gladiis et uerrutis, iam propinquante pernicie externis mixtus et suis ignotusque.*”

A könyv magyar fordításban is megjelent, Ammianus Marcellinus: Róma története címmel. Az idézett mondat magyar fordításban így szól⁶⁷:

„*Amikor a császár megjelent az emelvényen, és barátságos hangon éppen megszólítani készült, s úgy akart hozzájuk beszélni, mint a jövőben engedelmes alattvalóihoz, egyikük éktelen haragra lobbanva az emelvény felé hajította a csizmáját, és ezt kiáltotta „marha, marha”, ami náluk csatakiáltásként hangzik. Erre az egész gomolygó tömeg arrafelé tódult, és hirtelen magasba emelve a barbár zászlót, vad üvöltéssel egyenesen a császár felé rohant, aki a magasból letekintve mindenféle ide-oda futkosó tömeget látott feléje közeledni dárdákkal, kivont kardokkal, kopjákkal.*”

Constantius⁶⁸ császár (AD 337-361) AD 359-ben pannóniai körútján Acimincumnál (a helyszín Bácska, Szerémség, mai Kamenicz a Duna-Dráva találkozásánál) földsáncot ásatott és egy magas töltésre rakatta trónszékét, hogy beszédet intézzon az ott összegyülekezett szolgajászokhoz⁶⁹. Eközben történt ez az incidens. A császár elszaladt és menekülése közben belekeveredett az összezavarodott tömegbe, de nem történt baja, mert állítólag nem ismerték fel. A trónját az aranyvánkossal együtt a feldühödött tömeg szétszaggatta. Az esetet azonnal nagy megtorlás követte. Eddig a történet.

Sebestyén László a következőket írja tanulmányában:

„*Hogy a magyar történészek miért hallgatják el, még találgatni sem tudom, és kívánom. Kire-kire bízom, hogy e szó mit jelent, de azt is, hogy ama használatos átvitt értelme miatt kiáltotta-e a haragra gerjedt jász atyafi.*”

Természetesen, még véletlenül sem adnak magyar értelmezést a szónak, például a könyv megjegyzésében „*halál*”-t írnak. Az egyéb nyelvi megoldások egymás sarkára taposva igyekeznek csatakiáltásként jelentést adni neki.

Pedig a szerző által leírt élethelyzet - a csizma eldobása - egyértelműen azt az értelmezést adja, hogy az egykor élt atyafi a levetett koszos sarujával és lemarházással alázta meg a római császárt - lásd Bush elnök esetét az újságíróval.

Csak a váratlan esemény miatt tört ki a zavargás. Ha ez valóban csatakiáltás, és a császár megölésére hívtak volna fel, nem a csizmával kezdi, hanem valamilyen fegyverrel. A leírás szerint a császár belekeveredett a kavargó tömegbe, az pedig végzetes lett volna támadó szándék esetén.

⁶⁶ Az eredeti cím: RERVVM GESTARVM LIBRI QVI SVPERSVNT

⁶⁷ Ammianus Marcellinus: Róma története, Európa Könyvkiadó - 1993 - Fordította: Szepesy Gyula, 203. oldal

⁶⁸ Felhasznált irodalom: Sebestyén László: Östörténeti tanulmányok és Pecze László: A „marha, marha” csatakiáltás

⁶⁹ Sebestyén László: Östörténeti tanulmányok

Hérodotosz szigünnái

Hérodotosz és a majd kétszáz évvel később élt Apollóniosz Rhodiosz szerint a Havasalföldtől az Adriáig, az Isztroszon (Dunán) túli területeken (Havasalföld - Erdély - Alföld - Dráva–Száva vidéke) egy szigünnai, illetve szigünoi nevű nép élt.

Hérodotosz a következőket írja⁷⁰ a szigünnákról a görög-perzsa háborúkról szóló művében:

*„...az Isztroszon túl egyetlen nép lakik, a méd viseletben járó **szigünnák**. Bozontos lovaiknak, amelyeket állítólag öthüvelyknyi szőr borít, termete kicsi, orra tömpe, s egy embert ugyan nem bírnak el, de kocsiba fogva páratlanul gyorsak, s ezért az ott lakók mind kocsin járnak. Azt mondják, területük egészen az Adriai-tengernél lakó enetoszok határáig terjed, s hagyomány szerint a médektől vándoroltak ki.”*

A különböző források a *szigünna* szót többféle alakban említik. Így szigünnai, szigünoi, sziginnoi, szigümnoi formájában a Duna mentéből és a Kaukázusból⁷¹. Jelentésében is több feltételezés szerepel a kutatók írásaiban. Van, aki a szigony⁷² és van, aki a szegény⁷³ jelentésben látja a megoldást.

A szigony jelentést több forrás⁷⁴ is említi. Például Preston idézete Timonaxtól:

„Szkítiához ...ötven különböző törzs tartozott. A Sigunni és Graucenii ide számláltattak. Nevüket előbbiek az általuk használt sajátos lándzsáktól kölcsönözték.”

Valamint Arisztotelész, aki azt írja *Poetikájában*, hogy a szigünon szó, lándzsa illetve szigony értelmezéssel a ciprusiak számára bevett kifejezés, de számunkra idegen. Egy fegyverről elnevezni egy népet nem gyakorlatias, talán nem is volt szokásban. A szigonyt átvehetik és használhatják mások is, pl a ciprusiak. Akkor ők szintén szigünnák lesznek? Ez inkább hadseregeknél praktikus megnevezés.

Magam részéről Tóth Imre gondolatával értek egyet, és a *szegény* értelmezést tartom jó megoldásnak. A közelmúltig és talán napjainkban is, a szegény szavunkat nem csak az egyes emberre használjuk, hanem a népességre is, illetve az alacsonyabb rangon álló, szerényebb körülmények között élő köznépi rétegre. Tehát mint népi réteg megnevezés, a mai napig használt kifejezésünk. A mai szegény kifejezés a nincstelen értelmezést valószínűleg a Kárpát-medencét elfoglaló különböző uralkodórétegek által kapta az idők folyamán.

A Hérodotosz idejében használt értelmezésre kell rájönnünk, ahhoz pedig vissza kell menni az alapokhoz, és a képző nélküli szótő, a *szeg* jelentésében ajánlatos keresgelnünk. Innen már egy kicsit ismerős, ha a Kárpát-medence települések és helyek elnevezésére gondolunk. Egy halom olyan névvel találkozunk, amiben benne van a szeg szó, köztük például Szeghalom. A Hérodotosz-féle szigünnából pedig a *szig* marad, mint terület, sziget, szeg, szárazulat értelmezéssel. Szigetből sincs kevés, sőt, olyan helyeken is találunk szigetes nevű települést, ahol ma nyoma sincs víznek.

⁷⁰ Hérodotosz: A görög-perzsa háború, Terényi István fordítása

⁷¹ Hérodotosz után ötszáz évvel élt Sztrabón szerint az említett nép a Kaukázus környékén élt. Végül is lehetett egy hasonló nevű nép ott is.

⁷² Fischer Antal Károly javaslata. (Fischer, A. C. (1917): Erklärung der skythisch-sarmatischen Namen und Wörter aus der ungarischen Sprache. Berlin)

⁷³ Tóth Imre (2009): Magyar őstörténet, avagy „nem jöttünk mi sehonnan sem”. Budapest.

⁷⁴ Hesykhios in Schmidt, M. (1867): Hesykhii Alexandrini lexicon. Jenae. Preston, W. (transl.) (1822): The Argonautics of Apollonius Rhodius.

A halom szót sem véletlenül említettem. Több ezer ősi mesterséges halmot⁷⁵ tartanak nyilván szerte a Kárpát-medence vízjárta helyeinek közelében. Számuk egykor 40000 lehetett, mára körülbelül 2000 maradt. A mezőgazdasági és egyéb talajmunkálatok az idők során eltüntették őket. A mai ismertebb nevüket, a kunhalom nevet Horváth István (1784-1846) használta először, mivel kunoknak tulajdonította őket. A halmok nagy része rézkori, korabronzkori temetkezések, bronzkori telepek, szarmata, germán, honfoglalás kori temetők, Árpád-kori templomok és sírok, olykor valóban kun temetkezések nyomait őrzi. A nagy folyószabályozások előtt az Alföld jelentős része időszakosan vízjárta terület volt. A halmok rendszerint erek, völgyek, vízfolyások, tavak, vízállások közelében, vagy ezek partjain emelkedtek árvízmentes helyen, mindig vízmentes területen.

Az árvizes időszakokban ezek a mesterséges földhalmok és a természetes magaslatok szigetekként emelkedtek ki a majdnem összefüggő vízfelületekből, mentsvárként szolgálva az itt élő népeknek.

A „szigünnák”, illetve a „szegény” szavunk eredeti jelentése pedig a „szegeken, szigeteken élők” kifejezés lehetett.

Talán ezért maradt meg a Kárpát-medence nagy részén mai napig is fellelhető a csónakos fejfás temetkezés. Az itt élők kultúrájának szerves része, létfeltétele volt a csónak. A hun Attila udvarában járt Priszkosz rétor leír egy esetet, amikor a vihar befújta sátraikat egy tóba, és környékbeliek azonnal csónakokat hoztak, és azzal halászták ki az elveszett értékeket. Megjegyzendő, hogy a csónak a letelepedett, megállapodott életmód jele. Nem tartozik a legeltető nomád élet eszközei közé.

Sarmisegethusa, a dák főváros

Bevezetésképpen: lehet, hogy a dákok nem magyarul beszéltek, lehet, hogy egyetlen magyarul beszélő atyafi sem volt a közelében - amit az Erdélyi medence dák fennhatósága miatt erősen kétkel - de az biztos, hogy Salmisegethusa típusú szóösszetételes helyneveink nyüzsögnek a magyarlakta területeken. A helyeket pedig az ott élő népek nevezik el, rendszerint a saját nyelvükön, és ahogyan László Gyula professzor mondja, a helynevek eléggé szívósan megőrződnek (*Duna, Tisza, hegynevek, stb.*).

Amit hivatalosan tudni lehet róla:

Sarmisegethusa, az egykori dák főváros romjai Hátszegtől tizenhét kilométerre, délnyugatra, Várhely település szélén található, az erdélyi Hunyad megyében. Valószínűleg az i. e. I. században építették Burebista⁷⁶ dák király uralkodása idejében. Burebista egy Argedava vagy Argidava nevű helyről tette át székhelyét, aminek pontos helyét nem ismerjük. A város és a dák birodalom virágzásának a Decebal⁷⁷ uralkodása alatt Traianus légiói vetettek véget. Az AD 98-ban hatalomra került Traianus több hadjáratot indított ellenük, aminek végén, AD 106-ban megsemmisítették a várost, és a lakosságot elköltöztették. Decebal menekülés közben öngyilkos lett, hogy elkerülje a római fogságot. A várost elbontották és 40 kilométerrel odébb Ulpia Traiana Sarmizegetusa néven építették újjá a római Dácia új fővárosaként.

⁷⁵ A bekezdés további mondatainak forrása Kiss Csaba "A kunhalmok védelme és megmentésük lehetőségei" című munkája. (Kisújszállás, DATE-MVFK, Szarvas 1998.)

⁷⁶ Két forrás említi: Strabo Geographica-ban és Jordanes a Getica című művében Byrebistas és Boirebista alakban.

⁷⁷ Decebal, (Diurpaneus) AD 87-106 utolsó dák király volt, halála után országa megszűnt létezni. Fiatalkoráról nem sokat lehet tudni. Vezetésével verték meg a dákok a római sereget Vaskapu-hágónál, egy Tapae (Tápé?) nevű falucska mellett Cornelius Fuscus seregét, a csatában maga a római vezér is elesett. Az újra és újra támadó rómaiak ellen 88-ban uralkodóként vereséget szenvedett ugyanott, Tapae mellett.

A dák főváros nevének eredeti alakját nem egyszerű rekonstruálni. Mind a rómaiak, mind a görögök saját hallásuk szerint rögzítették a település nevét. Az idegen írástudó hallomásra leírt valamit. Ki így, ki úgy. Ebből számos, különbözőképpen írt változat lett. Alább a lista körülbelüli időrendben:

Sarmisegethusa - (Ptolemaiosz, *Geográfia*, AD 150)

Zarmigethusa - (Ptolemaiosz, *Geográfia*, ~AD 150)

Zermizegethusa - (Dio Cassius, AD II-III. sz.)

Zarmizegetusa - (latin feliratokból)

Sarmizegetusa - (latin feliratokból)

Zarmizegethousa - (görög leiratból)

Zermizegethouse - (görög leiratból)

Két rövidített változatot ismerünk:

Sarmategte - (*Tabula Peutingeriana*)

Sarmazege - (*Ravennatis Anonymi Cosmographia*)

Az a tény, hogy ilyen sok formában került megőrzésre, azt mutatja, hogy a latin-görög abc nem tudta visszaadni a kiejtett alakot. Ez egy olyan nyelv felé mutat, ami több hangot használ, mint az említettek, például a ma magyarnak nevezett nyelv. A fentebb felsorolt változatokban a következő szótagok fordulnak elő, utána a valószínűsíthető megfeleltetése olvasható:

1. szó: *Sarmi-Sarma-Zarmi-Zermi*

Valószínűsíthető jelentése: ismeretlen, de lesz róla szó

2. szó: *seg-zeg-seget-zeget*

Valószínűsíthető jelentése: szeg, sziget

3. szó: *ethusa-etusa-husa-housa-housa*

Valószínűsíthető jelentése: egyháza, háza

Az listánk első alakjának magyar szóösszetételekből álló változatai:

Sarmi-seget-husa => Sármi-sziget-háza

Sarmi-seg-ethuza => Sármi-szeg-egyház

Néhány hasonló felépítésű magyar település a teljes Kárpát-medencéből, ahol az 'egyháza' szó szerepel: Székásveresegeyháza, Fertőfehéregyháza, Szászfehéregyháza, Tiszaféjéregyháza, Felsőnyáregyháza, Kiskunfélegyháza, Mezőveresegeyháza, Biharfélegyháza. Egyházat a beszélt nyelvben inkább etyháznak ejtjük, de a latinban nincs ty, így 'ethusa'. Azonban nem valószínű, hogy az egyház ebben a korban létező kifejezés volt. Olyan települést, ahol csak a "háza" alak szerepel, több mint 260-at találtam. A szeg és sziget kifejezések száma pedig kétszázon felül van, és ezek csak a hivatalosan regisztrált településnevek. Az egyes településeken belüli "háza"- "szeg"- "sziget" tartalmú helynevek száma pedig ennek többszöröse lehet. A három szórészből álló helyneveink számát - beszámítva az időközben valamilyen oknál fogva már megszűnt településeket - még nagy közelítéssel sem tudom megbecsülni, de nem leszek messze az igazságtól, ha azt mondom, hogy közel ezer lehet a számuk.

A két rövidebb változattal kapcsolatban megjegyzendő, hogy az ilyen rövidítés jellemző a magyar helynevekre mind a mai napig. Például Hódmezővásárhely helyett Vásárhely, Zalaegerszeg helyett Egerszeg. Hosszú listát lehetne összeállítani a hasonló nevekből. A Sarmazege és a Sarmategte a Sarmizegetusa rövidített alakja, ahol husa, thousa (háza) részt mellőzte írója.

Rögtön idekívánczik a magyar helynevekben igen gyakori szeg alak: például Sarmaszege. Ugyanakkor Sármás, Nagysármás szintén létező települések. Emellett van egy Szészárma nevű falu is a Nagy-Szamos mellett, aminek a névmagyarozatában szerepel az orom kifejezés. A Sarma, Sarmi szóalakoknak van magyar eredetű egyéb példája. Azt nem tudni, hogy ezek a nevek időben mennyire nyúlnak vissza, de mint tudjuk, a helynevek igen szívósak.

A dák főváros neve hangzás alapján leírt, szokványos magyar helységnévnek tűnik. Latin vagy görög ábécével és hangzás utáni lejegyzéssel nem is lehet más eredménye, mint amit ma ismerünk. Ha a ma magyarnak mondott nyelv mindig is itt volt a Kárpát-medencében, valószínűleg nem a vezető réteg nyelve volt. Abban az esetben sokkal több nyelvi emlékekkel találkozánk. Így csak erős nyelvi torzítással, itt-ott lejegyzett nyelvi alakok maradtak meg. Például a már említett 'marha' szó azért maradhatott meg eredeti formában, mert minden betűje megtalálható a latin ábécében és mai kifejezéssel élve, média érzékenységi küszöböt átlépő esemény kötődik hozzá.

A Sarmizegethusa lehetséges magyarázataiban felmerült a Strigy folyó egykori latin neve, a Sargetia. Megérne egy misét az előző székhely, Argidava⁷⁸ nevének vizsgálata is. Ebben az a meglepő, hogy több változatban, pl. a Sargedava-ban felismerhető a folyó latin alakja, a Sargatia. A Strigyfalva - azaz Sargetia-falva - pedig létező község, ma Zaykfalva a neve. A falva pedig dava-ból jöhetett létre, vagy épp fordítva. Hasonlóan körül lehetne járni Burebista és Decebal nevét. Mondjuk Bure Bista (Pista) és Decse vagy Décse bá(n), ami ritkának mondható, de ma is használt keresztnév.

A dákó-román kontinuitás⁷⁹ elmélete: egy politikai-hatalmi játszma erősen sántító szándéka, felejtjük el. A románság feltehetőleg azoknak a leszármazottja, akiket 'vlahok'-ként, azaz 'ulahok'-ként, oláhokként ismerünk, és ezzel nincs semmi baj. A mai magyarok ősei nevezték így régen a ma románnak nevezett népet. Magyarként nagyon sok Oláh családnevű ember él köztünk, tapasztalatból és meggyőződéssel mondom, az Oláh nevű ismerőseim mindegyike tiszteletreméltó életet él, és bármelyiket példaként állíthatnám magam elé. Az sem olyan nagy probléma, hogy a déli, egykori magyar területeken nagyon sok román él. Ez a folyamat az egykori jégkorszak végén indult el, azzal, hogy a jéghatár egyre északabbra húzódik vissza. Ezt a határt pedig az emberi közösségek követik, minden egyéb életformával párhuzamosan. Nem csak itt, mindenütt. A mai magyar nyelvű életközösség kétezer éve délebbre élt, a többi néppel együtt. Ezért találhatók délebbre is magyar jelentésű helynevek.

Az észak felé történő terjeszkedés pedig a mai napig nem állt meg, legfeljebb lassult. Pont emiatt, a nyelvi/hatalmi kultúrák határain rengeteg véres konfliktus zajlott, ami végigkísérte az egész emberi történelmet. Az, hogy a korábbi magyarlakta, és magyarul vagy más nyelveken elnevezett helyeken ma a románság van túlsúlyban, a jégkorszak óta tartó terjeszkedés törvényszerű következménye. Azonban a dákok idejében jóval délebbre és keletebbre éltek. Egy tudatosan létrehozott, félrevezető álelmélet alapján jogot formálni egy területre, miközben szisztematikusan leromboljuk, eltulajdonítjuk az őshonos kultúra nyomait, diplomatikusan fogalmazva, nem korrekt eljárás. Elég lenne részükről annyit mondani, hogy jöttünk, vagyunk.

Véleményem szerint - amit más kutatók is állítanak - a dákok egy szűk uralkodóréteg volt, akik egy többnyelvű közösség felett uralkodtak, míg a rómaiak el nem távolították őket. Olyan hódítók lehetettek, mint a hunok, avarok, rómaiak, talán még az egykori alán eredetű jászok, vagy a magyar nemesi réteg a tatárjárásig. Addig uralkodtak, míg a következő hódító hullám el nem távolította őket a hatalomból.

⁷⁸ Argidava vagy Argedava felmerülő alakjai latin szövegekből: Argidava, Arcidavával, Arcidava, Argedava, Argedaon, Argedabon, Sargedava, Sargedauon, Zargedava, Zargedauon. Görög szövegekből: Argidava, Argeday, Arganda, Argdeody, Surgade, Surgedon.

⁷⁹ A dákó-román kontinuitás román és a latin nyelv rokonságán alapuló elmélet, amely szerint az erdélyi románok az egykori római Dácia lakóinak, a romanizált dákoknak és a római telepeselemek leszármazottjai, tehát ők Erdély őslakói.

Régi istenek magyar nevei

A gondolat arra az ötletre épül, hogy az istenek nevei általában tabuk, emiatt megőrződnek, vagy valamilyen más megnevezéssel is illetik őket. Ha a magyar nyelv itt őshonos, akkor valamit át kellett vennie ezekből a nevekből, és bizonyára maradt utánuk valami közös elem vagy jelentési párhuzam.

Elsősorban a római, etruszk és a görög mitológiából vett nevekre összpontosítottam. Olyan kapcsolatokat kerestem, ahol az adott mitológiai lény nevének vagy egyes tulajdonságának van valamilyen magyar értelmezése, megfelelője. Az előző részhez képest, ez egy igazi morzsácska lesz.

Apolló, Apollón vagy Apulu, Aplu - azaz Ápoló.

A zene, az igazság és a prófécia, a gyógyulás, a nap és a fény, a pestis, a költészet istene. Egyben a gyógyítás istene is, aki megtisztította a bűnös lelkeket, ha arra érdemesnek találta az illetőt

Artemis, Artimos, Aritimi - azaz Ártalmas, Ártó, Ártatlan.

A szűz istennő. Apollón ikertestvére. A Hold és a vadászat istennője, ő segít a szülésnél és védelmezi a nőket és a gyermekeket. A vadállatok úrnője. Az ikrek tulajdonságaikban is kapcsolódnak egymáshoz.

Zeusz - azaz Zajos, Zengő, Zúgó.

Zeusz az istenek és a mindenség királya, az ég, a viharok és a villámok ura.

Kronosz - azaz Gonosz.

A legfiatalabb titán, aki megette saját gyermekeit.

Orion - azaz Óriás.

Orion, Poszeidón és Eurüalé fia, egy óriás termetű vadász.

Árész - azaz Erős.

Árész, a háború istene, a veszélyes fizikai erő, az értelmetlen vérontás és kegyetlen öldöklés megtestesítője.

Értelmezésben különleges egységet alkot a következő három etruszk mitológiai alak:

Charun vagy Karun:

Az alvilág bejáratának őre - azaz Kapus

Culsans:

Az átjárók, kapuk és ajtók Istene - azaz Kulcsos (Kulcsár)

Culsu vagy Cul:

Női alvilági démon, aki az átjárókhoz kapcsolódik. Culsans társa - azaz Kulcs

Eddig és ne tovább a morzsák összeszedésével. Hiszem, hogy maradt még bőven. Remélem, hogy sikerült felébresztenem a figyelmet valódi őseink iránt és lesznek majd bátor és tőlem hozzáértőbb kutatók, akik mélyebben tudnak hatolni a Kárpát-medencei létezésünk titkaiba, hogy végre megtaláljuk magunkat és igazi hagyományainkat.

Forrásjegyzék

ALFÖLDI ANDRÁS

Magyarország népei és a Római birodalom, Máriabesnyő, Attraktor, 2004.

ANONYMUS

Magyarok krónikája (Pais Dezső fordítása)

BAKAY KORNÉL

Etnikai és hatalmi viszonyok a Kárpát-medencében a VIII-IX. században

A Kárpát-medence őstörténete

A kihirdetett magyar őstörténet alkonya

A magyarság múltja és jövője a Kárpát medencében

A székelyek eredete

Népünk eredete és Kárpát-medencei állama

Őstörténet-kutatásunk jelen állapotáról

NOTKER (BALBULUS)

Gesta Karoli Magni imperatoris II. könyv 1. szakasz

BLASKOVICS JÓZSEF PROF. DR:

A magyarok története (Tarihi Üngürüsz)

BOTOS LÁSZLÓ (főszerkesztő)

Magyarságtudományi tanulmányok, Bp, HUN-Idea, 2008.

CASSIUS DIO művei

CZEIZEL ENDRE, DR.

A magyarság genetikája Budapest, Galenus Kiadó, 2003.

CSATÓ-JEMNITZ-GUNST-MÁRKUS

Egyetemes történelmi kronológia, Bp., Tankönyvkiadó, 1981.

CSER FERENC

Gyökerek, Melbourne, Magánkiadás, 2000.

CSER FERENC-DARAI LAJOS

Magyar folytonosság a Kárpát-medencében

FISCHER ANTAL KÁROLY (FISCHER, A. C.)

Erklärung der skythisch-sarmatischen Namen und Wörter aus der ungarischen Sprache.

Berlin, 1917))

GHIRSMANN R.:

Az ókori Irán, Médek, perzsák, párthusok, Gondolat 1985.

GÖRÖG TÖRTÉNETÍRÓK, Bp., Európa, 1988.

GRANDPIERRE ATILLA DR.

Nyelvünk jelentősége, jellemzői és páratlansága KAPU 2016.05,

GYÖRFFY GYÖRGY (szerk.)

A magyarok elődeiről és a honfoglalásról. Kortársak és krónikások híradásai, Budapest, Gondolat 1975, pp. 115-124. Fordította: Moravcsik Gyula.

HARMATTA JÁNOS:

A magyar honfoglalás írásos kútfői

HEGYI DOLORES - KERTÉSZ ISTVÁN - NÉMETH GYÖRGY - SARKADY JÁNOS

Görög történelem, Bp., Osiris, 2002.

HÉRODOTOSZ

A görög-perzsa háború. Gondolat, Budapest, 1967.

HESYCHII ALEXANDRINI LEXICON

Hesykhios In Schmidt, M. (1867) Jenae. Preston, W. (transl.) (1822)

KÁLTI MÁRK:

Képes Krónika

KÉZAI SIMON MESTER

MAGYAR KRÓNIKÁJA (Szabó Károly fordítása)

KISS CSABA

A kunhalmok védelme és megmentésük lehetőségei (Kisújszállás, DATE-MVFK, Szarvas 1998.)

KRANTZ, GROVER S.

Az európai nyelvek földrajzi kialakulása, Ősi Örökségünk Al, (Bp. 2000) Ford: Imre Kálmán

KUZMINA, ELENA E. - MALLORY, J. P. . (szerk.)

The Origin of the Indo-Iranians. BRILL. ISBN 978-9004160545. (2007)

LACZA TIHAMÉR

Az ókor emlékezete, Dunaszerdahely, Lilium Aurum, 2004.

LÁSZLÓ GYULA:

Árpád népe. Magyar Helikon, Gyula (2005). ISBN 963-208-915-4

„Emlékezzünk a régiekről...” Budapest, 1979.

Régészeti tanulmányok. Budapest, 1997.

A „kettős honfoglalás” (568-670-860), (Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1978)

Őseinkről Budapest, Gondolat, 1989.

A honfoglalókról. Diószegi Vilmos emlékének. Budapest, 1973.

Múltunkról utódainknak I.-II. Budapest, Püski Kiadó, 1999.

Hol volt, hol nem volt. In: Uralisztikai olvasókönyv. (1977),

Magyarrá lett keleti népek, Panoráma, 1988.

LIPTÁK PÁL

A magyarság etnogenezisének paleoantropológiája.

MAGYAR KATOLIKUS LEXIKON

MAGYAR TUDOMÁNY

Genetika és (magyar) őstörténet, Archeogenetikai vizsgálatok a Kárpát-medence 10. századi népességén. (2008./10. 1204. oldal)

MARCELLINUS, AMMIANUS:

Róma története, Európa Könyvkiadó – 1993. - Fordította: Szepesy Gyula,

MIKSZÁTH KÁLMÁN

Beszélő köntös (részlet)

A MONGOLOK TITKOS TÖRTÉNETE (I. könyv, Ligeti Lajos)

NAGY SÁNDOR DR.

A magyar nép kialakulásának története (1968)

NESZTOR KRÓNICA vagy ELMÚLT IDŐK KRÓNIKÁJA

Óorosz őskronika (orosz nyelven, im Werden Verlag, Moszkva-Augsburg 2003)

PALLAS NAGYLEXIKON

PECZ VILMOS (szerk.)

Ókori lexikon I–II. Budapest: Franklin Társulat, 1902–1904.

PECZE LÁSZLÓ

A „marha, marha” csatakiáltás

PERJÉS GÉZA

Mohács, Magvető Könyvkiadó, (Budapest, 1979)

POST, H, NÉMETH, E, KLIMA, L. et al.

Y-chromosomal connection between Hungarians and geographically distant populations of the Ural Mountain region and West Siberia. Sci Rep 9, 7786 (2019). <https://doi.org/10.1038/s41598-019-44272-6>

PTOLEMAIOSZ

Geográfia

RADICS GÉZA

Eredetünk és Óshazánk, magánkiadás, 2006.

ROGERIUS PÜSPÖK

Carmen miserabile (Siralmas Ének)

SEBESTYÉN LÁSZLÓ

Őstörténeti tanulmányok

Kézai Simon védelmében, Sebestyén László vitairata (Nap Kiadó, 1997)

STRABO (SZTRABÓN)

Geographica

SUIDAS-LEXIKON (SZUDA)(X. század)

SZABÓ ISTVÁN MIHÁLY

Őskőkori európai eredetű-e a magyar nép? História 2004/08.

SZÁSZ BÉLA

A hunok története, Bp., Szabad Tér, 1994

SZENT BIBLIA

Károli Gáspár fordításában

Magyar Bibliatársulat újfordítású Bibliája (1990)

SZOMBATHY GYULA – LÁSZLÓ GYULA

Magyarrá lett keleti népek, Bp., Panoráma, 1988.

TABULA PEUTINGERIANA

THIERRY AMADÉ

Attila történelme, Bp., Komár Gábor, 2001.

TIMARU-KAST SÁNDOR

Kelta magyarok, magyar kelták, (Magyar Ház, 1999)

TÓTFALUSI ISTVÁN

Magyar Etimológiai Nagyszótár 2002. Arcanum DVD Könyvtár 2.

TÓTH IMRE

Magyar őstörténet avagy "nem jöttünk mi sehonnan sem", Bp, Fríg Kiadó, 2009.

Tóth Imre: Magyar őstörténet Fríg Kiadó, 2009.

TÓTH SÁNDOR

A fehér és fekete magyarok kérdéséhez In: Acta Universitatis Szegediensis:acta historica, (1983)

VARGA CSABA

A magyar nyelv eredete (Ökotáj, 33–34. sz. 2004.)

Az angol szókincs magyar szemmel (Fríg Kiadó, 2007).